

RYOMGÅRD REALSKOLES
ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1980

RYOMGÅRD REALSKOLES
ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1980

RYOMGÅRD REALSKOLES ELEVFORENING

ÅRSSKRIFT 1980

Redaktion

Hanne Hove-Nielsen, Torben Jensen og N. A. Højholt

Indhold

5	<i>I. S. Magnusson: Uden busk og uden træ</i>
6	<i>K. Basse: Årets translokationstale</i>
12	<i>Afgangsholdene</i>
14	<i>Thyra Weiner Munch: Ryomgård Realskole</i>
18	<i>Emmy Basse Kristensen: Hans</i>
25	<i>Pluk fra skolens dagbog</i>
35	<i>K. Basse: Ved Ejnar Kirkegaards bisættelse</i>
37	<i>Lene Thy Christensen: 9. og 10. classes Østrigstur</i>
40	<i>8. classes lejrskole i Rebild</i>
43	<i>Featureugen</i>
50	<i>Karl Mejnecke: En rejse på Djurs</i>
57	<i>Torben Jensen: Efterårsfesten</i>
62	<i>Praktiske oplysninger om skolen</i>
68	<i>Regnskab</i>

GLÆDELIG JUL OG GODT NYTÅR!

Uden busk og uden træ

Uden busk og uden træ
 som en øde steppe
 lå vor bakke uden læ,
 græsset groede næppe.
 Sommer kom, og sommer svandt.
 Solen skinned, regnen randt
 kun for kvik og skræppe.

Nu er bakken blevet klædt,
 tvivlen gjort til skamme.
 Løvet lyser forårsspædt
 fra hver bitte stamme.
 Opad snor sig vejens spor.
 Fuglen i grotten bor
 trygge, næsten tamme.

Her er lagt den gode grund
 til et skovens eden.
 Sten er lagt om bakkens bund,
 grottens sten om reden.
 Her skal kroners sus engang
 bruse deres mindesang
 imod evigheden.

I. S. Magnusson.

Årets translokationstale

Det fortælles, at under Alexander den Stores togt gennem Persien mod Indien var der nogle få græske soldater, der stak af fra hæren. De havde fundet persiske ægtefæller, og de vandrede længe om for at finde et hjem, hvor de kunne få lov at leve i fred. I et svært tilgængeligt bjergområde i det nordvestlige Himalaja, hvor i dag Afghanistan, Sovjet, Kina, Pakistan og India næsten støder sammen, fandt de en afsondret bjergdal, hvor de slog sig ned og begyndte at dyrke jorden. Det var ca. 300 år f. Kr.

I løbet af få slægtled udvikledes der her et blomstrende samfund.

I dalens nærhed fører vigtige karavaneveje fra Sinki-ang til Indien og Persien, og som de krigere, de var, fandt de hurtigt ud af at udnytte den situation: de rullede klippestykker ned over de fredelige karavanefolk og styrtede dem i afgrunden for senere i ro og mag at hente rovet. I deres utilgængelige bjergdal holdt de sagtens stand mod alle angreb, selv når det skete med store hærstyrker.

Efterkommerne efter disse nybyggere har i denne afsides dal, Hunza-dalen, skabt et formodentlig helt enestående samfund.

Hunza-riget er i dag en slags provins under Pakistan, men med temmelig udstrakt selvstyre, ledet af en fyrste eller konge.

Der er tale om et beskedent landområde, en dal på et par hundrede km's længde, men højst 2 km bredt, — omgivet af Himalajas bjergtinder, der her når op i nærheden af 8000 m's højde.

Hunza-folket er først og fremmest jordbrugere. Selv i deres mest krigeriske fortid kunne intet drive dem fra deres arbejde i så- og høsttiden. De var begunstiget med rigeligt frisk og mineralholdigt vand fra bjergene og en næringsrig jord i dalbunden. Når dyrkningsarealet blev for lille, måtte man udvide det ved at bygge terrasser op ad bjergskråningerne — lodrette stensætninger på 1 ½ - 3 m's højde af løse klippestykker, hvorefter man hentede muldjorden i dalens bund og bar den i kurve op ad bjergskråningerne til den nye terrasse.

Her dyrkes så en righoldighed af sunde og ufordærvede afgrøder: hvede, byg, majs og hirse, kartofler, ærter og bønner, frugter som vin, morbær, kirsebær, æbler, pærer, fersken og især abrikoser.

En amerikansk journalist og forfatterinde, Renee Taylor, besøgte for nogle år siden Hunza-riget i nogle måneder — som gæst hos fyrsten, Jamal Khan. Hun har skrevet en bog om opholdet, om sine samtaler med den fyrstelige familie og med folk i Hunza, som kunne tale engelsk.

Fyrsten fortæller, at hans bedstefar som stor dreng eller ung mand søgte at overbevise sin far om, at drab og plyndring ikke kunne være livets dybere mening. Faderen gav ham ret, men tvivlede på, at nogen ville tro på ham, hvis han talte om fred. Dertil lå der for mange brudte løfter i fortiden. Men sønnen holdt fast ved sit, og det lykkedes at få en slags fredstraktat med englænderne, der på det tidspunkt var koloniherrer i Indien.

Det ligger nu mere end hundrede år tilbage, og i den tid er freden aldrig blevet brudt, og det før så krigeriske folk er blevet et fredselskende folk, som næsten er blevet en myte for den øvrige verden — i kraft af en levemåde, nogle kostvaner og en sund tankegang, som forlænger det enkelte menneskes levealder, og som har formind-

sket modtageligheden for en lang række af vore »civiliserede« sygdomme.

Fyrsten i Hunza har hverken hær, livgarde eller politi. Portene til hans palads står åbne for enhver. Der er ingen fængsler, — det er der ingen brug for. I de sidste 130 år er der ikke anmeldt en forbrydelse. Folk bliver 100 år og derover uden at sætte deres åndsevner eller fysiske kraft over styr. Sygdomme som kræft, hjertesygdomme, forkalkning og børnesygdomme er faktisk ukendte. Der er ingen sygehuse, ingen læger (bortset fra gæster).

Der er ingen banker i Hunza. »Hvad skal vi med banker i et land, hvor der ikke er brug for penge?« Skatter, told og afgifter er ukendt, og der er ingen butikker eller hoteller. Eneste el-værk findes på slottet, hvor lyset kun må være tændt 3 timer i døgnet. De, der ikke finder arbejde ved landbruget bliver håndværkere, bærere i bjergene, førere eller ordonnanser.

På et spørgsmål, om ikke man føler sig ensomme i Hunza, svarer fyrsten: »Vi er jordens lykkeligste folk. Vi har netop nok af alt, men ikke nok til, at nogen ønsker at tage det fra os. Kald os det lykkelige land med lige netop nok.«

Det er et muhamedansk samfund, vi befinder os i, og det præger selvfølgelig den daglige tilværelse. Der er skoler i alle landsbyer, og børnene lærer nu om den verden, der ligger uden for deres dal. Hunzaernes opdragelse bygger på 3 grundregler. Barnet skal ære sine forældre, respektere det samfund, det lever i, og det skal bevare sin individualitet og sin selvrespekt som menneske.

Det er et primitivt folk med en enkel livsform, men med en fysisk og sjælelig styrke, der har skabt et samfund uden frygt, had, misundelse eller jalousi.

»Godt humør er den bedste mentale opstrammer. Glæden er med i selve kampen for tilværelsen«, siger fyrsten. Der må arbejdes hårdt i Hunza; ingen energi må gå til spilde, — derfor: et støt og roligt tempo — med

pavser til den fuldkomne afslapning, legemligt som sjæleligt.

»Vi kender ikke til at være utilfredse. Vi nærer den største kærlighed til vor måde at leve på. Vi beklager os aldrig. Ingen ønsker at forlade stedet her. En landsforvisning ville være den værste straf for alle,« siger den unge Hunza-borger, Ullah.

— — —
I er i den situation, at I skal ud af skolen nu, — ikke til et primitivt samfund med en lav levestandard, men til et højt udviklet, stærkt industrialiseret samfund med alle mulige tekniske hjælpemidler med alt, hvad det betyder på godt og ondt,

— et samfund, hvor det i ret udstrakt grad er lykkedes at udrydde tilfredshed og arbejdsglæde, hvor kritik mod alt og alle er ved at blive mere fremherskende end hjælpsomhed og tolerance,

— et samfund, der bygger på »at købe ind«, »forbruge«, »smide væk«, »købe nyt« — for at holde hjulene i gang og hænderne i arbejde,

— et samfund, hvor man trygt kunne låne i tillid til, at inflationen ville fortsætte,

— et samfund, der vil møde jer med arbejdsløshed, adgangs begrænsning, usikkerhed og devaluering på uddannelsesområdet,

— et samfund, der har indstillet sig på en stadig opadgående kurve, men som slet ikke har været indstillet på at køre ned ad bakke.

Og nu er vi vel så netop kommet dertil, at vi skal nedad!

Det kan godt virke forstemmende, skabe håbløshed.

Ja, ja, stop nu lidt!

Ser vi nærmere efter, er det samfund, I skal ud i, nok alligevel ikke så dårligt endda, — hvis vi sammenligner det med andre samfund verden over. Kan hændes, at kritikken er hårdest der, hvor man har det bedst!

I er jo unge — og forhåbentlig i besiddelse af ungdom-

mens optimisme og »gå-på-mod«. I skal videre i jeres oplæring og i jeres menneskelige udvikling.

Der er jo opgaver nok at tage fat på, om man ellers kunne komme til, opgaver, som foregående generationer ikke har løst, — eller ikke har løst godt nok. Men det klares ikke ved gold kritik alene. Der er brug for både fantasi, udsyn og faglig dygtighed.

Når jeg her på jeres festdag har valgt at fortælle om et lille primitivt naturfolk i en fjern asiatisk bjergdal, så er det selvfølgelig ikke for at opfordre jer til at gå ud og arbejde på at føre det danske samfund anno 1980 tilbage til et naturfolks enkle selvforsyningssamfund, for det kan ikke lade sig gøre.

Nej, men der kan nok være grund til at standse op og overveje, hvad det er for menneskelige værdier, — fysiske og sjælelige — der skaber et harmonisk samfund af folk, der kan glædes over deres arbejde, være stolte af deres resultater og have råd til at vise deres tilfredshed med deres livsform.

Det er ikke alene et spørgsmål om materiel velfærd, teknisk udvikling og eksklusiv finkultur.

Der må have ligget en betydelig indre styrke — fysisk og psykisk — til grund for dette folks overgang fra en krigerisk fortid til en fredelig tilværelse, hvor had, misundelse og begær er ganske ukendte begreber.

Skulle der ikke være mulighed for, at man også i et højere udviklet samfund skulle kunne mobilisere de positive kræfter i opbygningen af en sund og harmonisk livsform. Den hjælpsomhed, ærlighed og glæde ved arbejdet, der går som en rød tråd gennem hele beretningen om Hunzafolket, må kunne give resultater også på andre breddegrader end i Hunzadalen.

For jer, der nu skal ud for at kæmpe for jeres fremtid — jeres personlige såvel som det samfunds, der skal være jeres, — vil jeg ønske, at I må have den sunde dømmekraft, der kan skelne mellem positive og negative tendenser, og at I må have mod til at bekende jer til de positive kræfter. Husk på, det er oftest de negative og mest

kritiske, der råber højest. Der er også brug for, at vi hører om I andre, at I ikke bare nøjes med at være det tavse flertal.

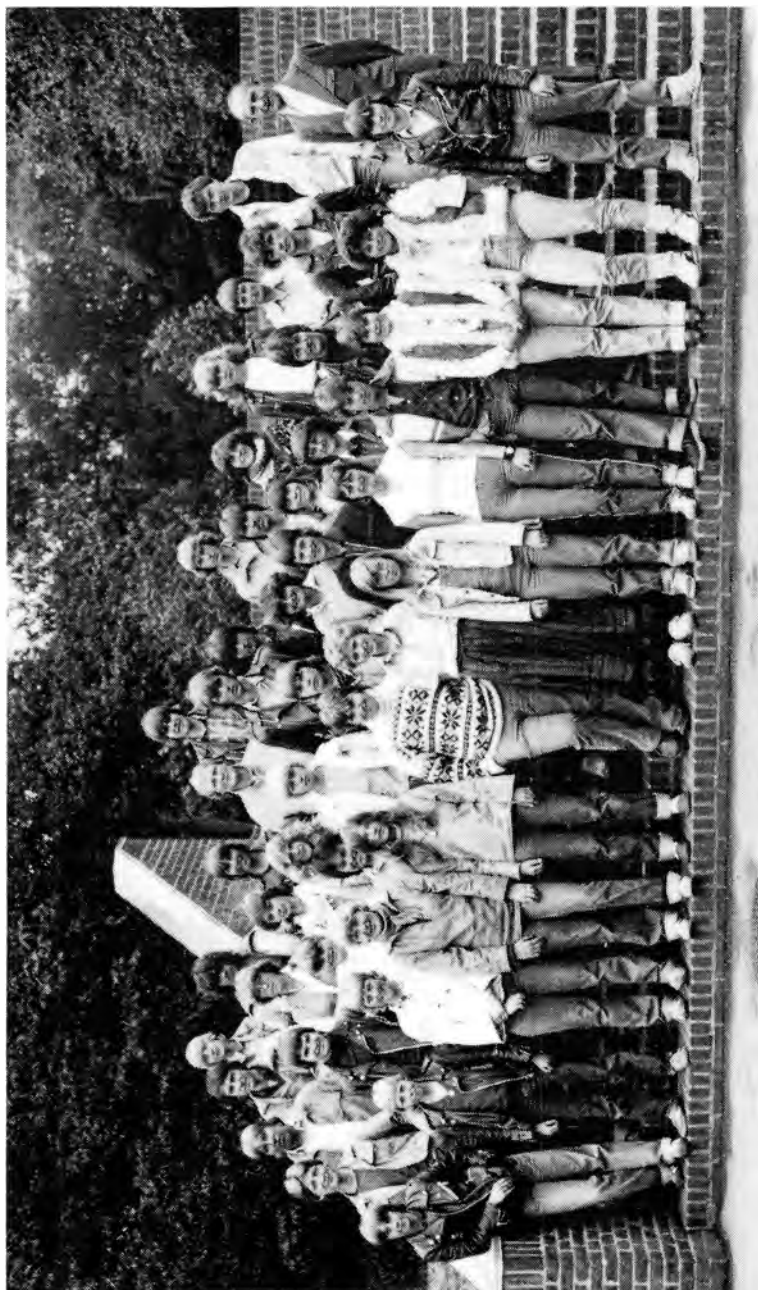
Renee Taylor siger i forordet til sin bog, at hun med den ønsker at viderebringe budskabet om sundhed, lykke og fred fra Hunzaernes land.

Lad mig slutte med at ønske for jer, at I må få styrke til at stride jer frem til en tilværelse i sundhed, lykke og fred.

K. Basse.

Ved translokationen i sommer uddelte elevforeningen følgende præmier: Axel Munchs Mindelegat til Lene Thy Christensen, 10. kl. (Legatet tildeles den dimittend, der har den højeste eksamen). S. Vester-Petersens Mindelegat til Eva Friborg, 9.b. Djurslands Banks flidspræmie til Ilse Lykke Jensen, 10. kl. Boghandler Vilh. Hansens flidspræmie til Lene Kjær Pedersen, 10. kl. Ryomgård og Omegns Sparekasses flidspræmie til Lisbeth Mørch, 10. kl. og Mogens Rafn, 10. kl. Elevforeningens flidspræmie til Lisbeth Andersen, 10. kl.

Afgangsholdene 1980

10. klasse:

Ole Albèr, Tøstrup. Lisbeth Andersen, Tirstrup. Dorthe Christensen, Tirstrup. Lene Thy Christensen, Ryomgård. Pia Hansen, Køge. Kirsten Harbo, Århus. Lars Peder Hougaard, Holsteinsborg. Ilse Lykke Jensen, Ryomgård. Ulla Jensen, Rimsø. Bent Jørgensen, Nimtofte. Ole Jørgensen, Gladsaxe. Tom Kjeldsen, Ryomgård. Lisbeth Mørch, Pindstrup. Kim Nedergaard Nielsen, Kolind. Gitte Pedersen, Auning. Lene Pedersen, Ryomgård. Mogens Rafn, Nimtofte. Janne Sørensen, Tirstrup. Lene Sørensen, Thorsager. Allan Nielsen, Høje Gladsaxe.

9. a

Niels Andersen, Hornslet. Michael Frøslev, Vitten. Hanne Jensen, Ryomgård. Ole Madsen, Pindstrup. Helga Kirkegaard Olesen, Auning. Henrik Pedersen, Køge. Jan Pedersen, Ryomgård. Lotte Sonnichsen, Ringsted. Helle Sørensen, Pindstrup. Jens Busk Sørensen, Brabrand. Helene Vonsild, Hedeskov. Karin Barse, Mariager. Philip Woodgate, Høje Gladsaxe. Lise Olofsson, Thorsager.

9. b

Jesper Bentsen, Fårup. Eva Friborg, Langkastrup. Preben Hansen, Enslev. Jan Kristensen, Aalborg. Merete Kruse, Moeskær. Mikkell Løgstrup, Grenå. Hanne Nielsen, Ebeltoft. Lars Nygaard, Pindstrup. Bjørn Olesen, Jakobshavn. Christian Olesen, Mørke. Frank Sørensen, Nimtofte.

Ryomgård Realskole

I årsskrifterne 1978 og 1979 påbegyndtes en beretning om Ryomgård Realskoles historie skrevet af Erik Munch i årene omkring 1960. Fortsættelsen følger her:

Den udvalgte gruppe elever kaldet Staben, som var Axel Munchs særlige venner, krævedes der noget af. Hvis en af disse elever skuffede med hensyn til tillid, hvis de overtrådte givne forbud, så fik de det adskilligt værre end kammeraterne, der hørte til den almindelige gruppe. De blev ikke skånet. Der var over for dem ikke tale om nogen overbærenhed snarere det modsatte; thi hvorfor kaldes vi adelsmænd, og hvorfor bærer vi gyldne kæder?

Hvilke elever var det så, der kom til at stå i det særlige sympatiforhold til Axel Munch; hvilke var betingelserne? Man kunne jo tænke sig, at det var de særligt dygtige og klarhjernede — måske velstillede — men det var *ingenlunde* tilfældet. Der var kun den betingelse, der lå i det modtagelige sind; jo flere der var, jo gladere var Axel Munch. Det var jo en af de mørke erfaringer, at alle ikke kunne komme med; og da han blev klar over det, levede han derefter. Det havde jo nok til følge, at han spændte buen for stramt på den måde, at nogle af hans venner i visse tilfælde svigtede. Men han var klar over, at skylden var hans egen, at han havde forlangt for meget. Det er ganske sikkert, at Axel Munch i sin lærergerning var en lykkelig mand. Hver skoledag var betydningsfuld for

ham rent personligt, men skolen blev også ved hans gernings glæde til det, den er.

Hans medarbejdere lærte af ham uden at kopiere; for det kunne ikke lade sig gøre; der var kun en, der kunne anlægge stab, og det var ham. Lærerne hørte, hvordan han talte til eleverne, og det var i sig selv lærerigt. Han talte altid smukt til dem; der kom aldrig et skældsord over hans mund, heller ikke, når en eller anden skulle »have en omgang« — skulle på kontoret, som det hed og endnu hedder (1961). Hans meget stærke personlighed kunne godt have den indflydelse på den almindelige gruppe, at disse elever var bange for ham; men han var klar over det og søgte at mildne forholdet ved at tale mildt og venligt til dem.

Endvidere forlangte han af den særlige gruppe en ganske bestemt høflig optræden. Man skulle komme ordentligt ind af en dør og gå ordentligt ud af den samme. Man skulle kunne optræde frit og afbalanceret, når der blev talt til en, ikke stå med hænderne i lommen, men rette sig op og se på den, man talte med; og det virkede nedefter. Eleverne på skolen lærte de almindelige høflighedsiaagttagelser, som vel ikke forlanges, men ser godt ud og er en anbefaling for enhver.

Axel Munch var en ener. Han arbejdede på sin egen måde og nåede meget. Han elskede børn, og han var en stor opdrager. Han vurderede børn og forstod, at det, han kunne give dem af kærlighed, kunne han ikke vente at få igen. Han har givet udtryk for den tanke i et vers, som han skrev til en af sine elever. Det lyder således:

Og så I blot én gang til bunds i hans hjerte
og fatted hans mål,
så ville jert venskabs den blussende kerte
forvandles til bål.

Den 9. november 1918 standsede verdenskrigen, og efterhånden kom samfundsforholdene ud af krigens virvar, så arbejdet kunne gå roligere, og der blev arbejdet. Der blev holdt mange frugtbare læremøder, hvor fagene

blev behandlet og undervisningsteknikken fastlagt. Var det tilfældet, at lærebøgerne ikke gav det, der blev ønsket, så skrev man repetitionshæfter til at supplere det manglende. Skolens undervisningsteknik i fag som dansk, naturhistorie, fysik, geografi og regning skærpedes, og skolen havde her for geografis vedkommende et frugtbart samarbejde med skoledirektør Albert Christensen, Randers. Samarbejdet mellem lærerne satte også sine spor og ikke mindst i et fag som orden med skriftlige arbejder, takket være fru Dagmar Munch, som var skolens skrivelærerinde.

Skolen havde i denne periode nu og da besøg af digteren Johan Skjoldborg, hvis bekendtskab undertegnede, M. Dynesen og N. Sæderup havde gjort som seminarieelever i Hjørring. Skjoldborg var ellers ikke den private skoles mand, men han var arbejdets tilbeder, hvorsomhelst han fandt det, og det fandt han på Ryomgård Realskole. Foruden skolearbejdet var der nemlig også et *andet* arbejde i gang, idet brødrene Munch samt Dynesen og Sæderup var gået i gang med at omdanne den ca. 6 tdr. land store bakkeskråning, som lå bag ved skolen, og som Axel Munch havde købt til et anlæg.

Det var palmesøndag 1920, at arbejdet påbegyndtes, og det bestod foreløbig i at udgrave skolegården, og det var så meningen, at resten af bakkeskråningen skulle tilplantes. Men det gik, som det altid går, når arbejdet interesserer, bakken blev udgravet til brug for skolen med sportsplads, og da udgravningen var færdig, blev bakken tilplantet, så den nu er blevet til det, den er, et særpræget anlæg, der betager ved sin skønhed og hygge (år 1960-61).

Tiden gik, og 1925 forlod N. Sæderup skolen for at modtage ansættelse ved Høng Realskole. I hans sted ansattes lærerinde Thyra Weiner, som forblev ved skolen til 1927, og for så senere i 1935 atter at modtage ansættelse ved Ryomgård Realskole. Hun gjorde sig navnlig fortjent som Axel Munchs arvtager af hans regnesystem, hvilket bruges på skolen den dag i dag (1960-61).

Således vare ordene skrevet af Erik Munch og hermed viderebragt. Fortsættelse følger i årsskriftet 1981.

Thyra Weiner Munch.

Kære gamle elever og venner!

Atter i år mødte jeg en del af jer ved elevforeningsfesten, og det er mig altid en glæde at være sammen med jer. Tak, fordi I tænker på mig ved jeres sammenkomster. I år var det jo særligt 50 års-, 45 års- og 25 års jubilarerne, som jeg havde lejlighed til at udveksle minder med. Jeg håber, at jeg også i 1981 møder mange af jer. I skal vide, at I altid er velkomne på »Blæsenborg«, når jeres vej falder forbi.

Da julen nu nærmer sig med stærke skridt, ønsker jeg jer alle en glædelig jul med tak for alt i årene, der svandt.

Thyra Weiner Munch.

Hans

Hans var 10 år. Han var rødhåret, dertil bar han fregner og opstoppernæse. Han så ikke omgængelig ud.

Hans var på optagelseshjem; der mødte jeg ham.

Når man gik på læreruddannelsens sidste år, kunne det hænde, at man fik tilbudt et vikariat på nogle få dage på omegnens skoler. Man kunne også få tilbudt enkelte timer på et optagelseshjem for drenge, når der pludselig manglede lærere.

Næsten færdig med en uddannelse kribledet det jo i én efter at komme ud og prøve kræfter.

Mit ja faldt derfor uden tøven, da jeg blev spurgt, om jeg ville give en 10 års dreng 1 dansktimer pr. dag i en periode. Drengen var på optagelseshjemmet, men han var for ung til at være på hold med de øvrige, og man mente desuden, at opholdet ville være af kort varighed for hans vedkommende, idet man tænkte at finde en plejefamilie til ham.

For mig lød det overkommeligt. Ét barn måtte man jo nemt kunne klare! Det troede jeg da. — Indtil videre! Jeg skulle blive klogere.

»Måske siger Hans ikke noget i dag«, betroede lederen mig den første dag, »men tag Dem ikke af det, vent tålmodigt, til han selv har lyst til at sige noget, og giv ham ellers små chancer ind imellem uden at presse ham.«

Lederens ord var alt for sande!

Hans besvarede end ikke min hilsen, da vi mødtes.

Han så mig ikke! Dog fulgte han med ind i skolestuen; det var jo da noget. Vi sad på hver sin side af et bord, jeg fyldt med gode ideer, — tasken fyldt med forskellige bøger. Hurtigt fandt jeg en, som jeg havde set andre børn være optaget af. Den rakte jeg Hans og bad ham slå op på en bestemt side.

Hans rørte ikke bogen. Jeg gentog. Drengen forblev tavs og tillukket.

Al min optimisme forsvandt som dug for solen, og alle mine gode ideer lå ubrugte hen. Drengens hænder holdtes under bordet, knyttede i tavs protest. Ansigtet var udtryksløst, og hans øjne var umulige at fange. Timen sneglede sig af sted, uden at noget som helst skete. Ikke et ord lykkedes det mig at få ud af denne dreng; han var en sand mester i tavshed med sine ti år.

Nedslået gik jeg fra timen. Men lederen var helt godt tilfreds, og sagde, at alene det, at drengen havde holdt sig i skolestuen en hel time, var en god begyndelse. »Tålmodighed — lirke og lempe«, var hans gode råd til mig, »så taler han helt sikkert en dag; men han er skeptisk over for alle, fordi han for ofte er blevet narret.«

Det var alt, hvad jeg havde at støtte mig til angående Hans, det barn, der fra nu af kom til at beskæftige mig både sent og tidligt og ikke bare 1 time om dagen.

Alle mine forestillinger om rigtig at få lejlighed til at øve mig i undervisningens kunst helt på egen hånd løb ud i sandet, og en rådvildhed fyldte mig.

Den ene time efter den anden gik som den første, og de daglige forsøg på kontakt fra min side blev ikke besvarede. Hans var fastlåst. Jeg var både skuffet og bekymret over min uformåenhed. Løbe fra opgaven drømte jeg ikke om, så tabte man jo ansigt; altså måtte man lære at væbne sig med en vis venlig stædighed.

»Lirke og lempe« lød det bestandig for mine øren, men hvordan skulle man dog blive ved med at variere sine bemærkninger til denne tavse Hans? Jeg forsøgte at finde frem til hans interesseområder og spørge om dit og dat. Resultatet lig nul. Jeg var nu så engageret i opga-

ven, Hans, at det eneste, der betød noget, var at få ham til at sige bare et ord. Jeg følte, han var en stor udfordring til mig. Jeg måtte for enhver pris finde mit »Sesam, luk dig op!«

Fra begyndelsen af havde jeg fået delvis frie hænder til at prøve egne ideer. Derfor besluttede jeg, at jeg den næste time ville gøre præcis som Hans, nemlig talestrejke.

Da vi mødtes næste dag, ulejlignede jeg derfor ikke drengen med at hilse, men vi gik direkte til læserummet med vore danskbøger. Opfordringen til at slå op i bogen fik Hans som sædvanlig, men reaktionen var atter nul.

Uden et ord pakkede jeg derefter mit strikkesøj ud og arbejdede ihærdigt på det i fuldkommen tavshed.

For første gang bemærkede jeg en forandring i drengens ansigt. Han virkede forbavset og skulede ondt til mig ind imellem. — Men det *så jeg* ikke!

Lidt før ringetid gav han sig lige som tilfældigt til at blade lidt i bogen, men jeg turde ikke være så optimistisk at sige noget i den anledning. Men disse små ændringer tydede jeg derhen, at Hans trods alt satte pris på at have min fulde opmærksomhed. Var vi monstro ved at lirke og lempe os hen imod hinanden?

Efter timen gjorde jeg mig hurtigt færdig til at komme af sted, men halvvejs ude af gården råbte Hans: »Farvel«, så det gjaldede. »Farvel Hans«, sagde jeg som sædvanlig. Intet andet. Men det kneb for mig at nøjes med det, for nu havde han forsøgt at få kontakt, og jeg følte en hidtil ukendt glæde; men var man for ivrig, kunne en så skrøbelig kontakt let ødelægges, så jeg gjorde ikke mere.

Næste dag sad vi så igen over for hinanden, jeg med strikkesøjlet ved siden af for en sikkerheds skyld.

Pludselig lød det fra Hans: »Du ville vist gerne vide, hvorfor jeg er her?« Jeg svarede, at det havde jeg ingen ret til, det var hans sag. Men så gav han sig til at fortælle løs. Det var en tragisk historie. Om den var sand, tvivlede jeg på, indtil jeg fik dens rigtighed bekræftet fra høje sted.

Hans og to mindre brødre havde boet sammen med deres mor i et par usle tagværelser i en gammel ejendom i København. Moderen var ofte væk, undertiden i flere dage for til sidst at forsvinde helt. De tre drenge havde kun lidt mælk og et par pakker kiks at leve af.

En dag ved lukke- og rengøringstid sneg Hans sig ned på gaden hen til en åben dør i en bagerbutik. Der smuttede han ind og tog et franskbrød. Det blev opdaget, politiet hentet, og af dem blev drengen anbragt forskellige steder. Hans var både for stor og for lille til institutionerne, derfor anbragtes han midlertidigt her, hvor jeg traf ham. Moderen nævnede han aldrig senere, derimod længtes han efter sine brødre.

Da Hans havde sluttet sin historie, spurgte han uden overgang: »Skal vi læse på side 7?« Og ivrigt tog han så fat. Særlig godt læste han jo ikke, men jeg forbløffedes over, hvordan han i det hele taget havde fået lært bogstaverne. Pudsigt nok var drengens »stumhed« tilsyneladende ophævet, og man kunne se, hvor han nød at have fået tungen på gled.

Den følgende tid opdagede jeg, at Hans var ret godt begavet. Lærenem var han og desuden en skarp iagttagger, og da han var min eneste elev, sugede han til sig, og det passede ham svært godt, at jeg udelukkende kunne koncentrere mig om ham.

Den ros, han fik, ansporede ham yderligere, og dag for dag voksede vor fortrolighed. Strikketøjet lå stille på sin plads, det voksede ikke!

Herefter kunne Hans af og til foreslå, at vi efter timen skulle gå en lille tur langs fjorden, hvor vi så samlede pæne sten og muslingeskaller. Det var hyggeligt. Bagefter satte vi os i det stride græs og gennemgik vore fund, og her viste drengen en så ægte, barnlig glæde, at han glemte alt andet og bare lod munden løbe eller fløjtede i vilden sky. Også jeg nød disse stunder.

På sådanne ture kunne Hans forglemme sig selv og af iver søge min hånd som signal til en løbetur, og jeg kunne forsigtigt lægge en arm om hans skulder og kom-

me godt fra det. Ja, vi lempede os frem til hinanden, og det både glædede og foruroligede mig; jeg vidste jo, at jeg en dag skulle holde op, da der kun havde været tale om nogle få timer over en kortere periode. Stedet her var jo kun en mellemstation for Hans. Men det viste sig at være svært at skaffe et egnet sted til ham, så tiden gik uden forandring.

Med mellemrum nævnede jeg for ham, at jeg skulle til eksamen inden længe, og så måtte jeg holde op med at undervise ham. Det forstod han ikke rigtig.

»1 time pr. dag« hed det, da jeg begyndte, men efterhånden erobrede Hans mere og mere af min tid, og jeg nænnede ikke at sige nej til hans små påfund, når det gjaldt om at forlænge vort samvær. Men jeg var fuldstændig på det rene med, hvor farligt det var at knytte et familieløst barn til sig og så bare en dag forsvinde. Hvad så?

Engang imellem tænkte jeg også på, hvordan jeg hele det sidste år havde glædet mig til at komme ud og undervise, og i fantasien så man jo altid en hel klasse for sig, hvori undervisningen uden hindringer gled let og elegant. Men her var et levende eksempel på, hvordan man kunne komme til at lægge undervisningen på hylden for en tid for at opnå kontakt. Jeg kom til at tænke på de vise ord: »Der hører mere til at køre end at sige hyp!« Med tiden var det blevet en sport for mig at prøve, om det negative og skeptiske kunne omformes til noget positivt, og ind imellem noterede jeg med glæde en slags sejr, — nederlagene havde jeg jo oplevet.

Så en dag, hvor vi sad ved fjorden og sorterede vore fund, fandt jeg tiden belejlig til at fortælle Hans, at jeg nu kun kom tre gange mere, for jeg skulle til eksamen. Næppe var ordene udtalt, før reaktionen kom.

Først stirrede han uforstående på mig, så smed han sig ned i græsset, og alt imens han skreg og rasede, hamrede han med hænder og fødder i jorden og råbte: »Du er rigtig godt dum, at du ved det, — rigtig, rigtig godt dum. Alle voksne vil altid bare narre. Jeg gider heller ikke se

dig!« »Du har ret, Hans,« sagde jeg. Så tav vi begge, og jeg lod ham fortsætte sin hamren mod jorden.

Men sandheden i hans ord gjorde ondt inden i mig, og jeg så min egen magtesløshed. Ord er så fattige i et sådant øjeblik. Hvordan trøster man et så ensomt barn? Drengens rasen gik over i gråd, og jeg rørte forsigtigt ved hans flammende røde nakke uden at blive afvist.

Pludselig satte han sig overende og lænede sig mod mig, mens han græd stille. Vi sad stadig tavse — uden at mærke den kradse vind. Til sidst sagde han: »Jeg vidste jo godt, at du engang skulle holde op, men vil du ikke godt huske mig alligevel, måske besøge mig, for jeg savner mine brødre meget. Mange af de andre drenge får sommetider brev eller besøg, men det gør jeg ikke.« Jeg lovede ham det og holdt mit løfte, så længe jeg var på egen.

Den sidste dag, jeg var sammen med Hans, gik vi igen tur langs fjorden. Da vi sad i græsset, sagde han med et: »Jeg har en gave til dig.« Og op af lommen tog han fire små muslingeskaller og lagde dem i min hånd. De skaller havde han været så stolt over at finde og vogtet på dem som en smed. Det var en virkelig stor gave, jeg her fik, en gave givet af et ærligt hjerte, og af glæde og rørelse derover vovede jeg at give ham et lille knus, hvilket han tog imod ganske selvfølgeligt.

Nu havde jeg en dag fundet en lidt speciel sten, og det var min mening at give den til seminariets samling, men nu foreslog jeg Hans, at han skulle have den, så havde vi jo byttet gaver. Hans' øjne strålede. Hellere give den til et rigtigt levende, lille menneske, som måske om kort tid ville kaste den ud i naturen igen, hvor den oprindeligt hørte til, end indlemme den mellem en mængde specialiteter i en kasse, hvor man kun engang imellem beskuede den med større eller mindre interesse. Med rødt skrev jeg mit navn og 1949 på den; derefter lagde jeg Hans' fire muslingeskaller ved siden af hinanden og skrev et bogstav og et tal på hver, så de dannede hans navn og 1949.

Nu er der gået mere end 30 år siden mit møde med Hans, men det står stadig lige frisk i min erindring, dog er det første gang, jeg vover at indvi en større skare i det; jeg mener ikke, det gør noget, for Hans har klaret sig godt her i livet og har grund til at være stolt.

Det lykkedes at finde et plejehjem til ham i nærheden af, hvor hans to brødre blev anbragt, og efter endt skoletid kom han i håndværkerlære, klarede sig godt og handler i dag med byggematerialer, — lige netop hans område.

Ad snørklede omveje modtog jeg en hilsen fra ham cirka ti år efter vort møde. Det varmede. Senere hørte jeg gennem andre, at han var blevet selvstændig forretningsmand.

Da jeg mange år senere læste Exuperys æterisk fine eventyr »Den lille prins«, måtte jeg uvilkårlig drage en sammenligning mellem Hans og den lille ørkenræv. Ræven ville gerne lege, men hindringen for leg var, at ræven var vild. Derfor bad den så mindeligt: »Vil du ikke nok gøre mig tam?« Hans ville også gerne »lege« med, derfor bad han på sin specielle måde om at måtte blive gjort tam (eller tryg).

I løbet af mere end 30 år i skolens tjeneste har jeg truffet mange små »Hanser« rundt i klasserne, nogle med en lige så dårlig start i tilværelsen som Hans. Men mange af dem har vist, at det kan lade sig gøre at rejse sig op og bruge deres evner fuldt ud og til noget positivt.

Som lærer vil man uvægerligt blive engageret i disse børn og unge, fordi de kræver så meget af én. Til gengæld giver de endnu mere! Skulle jeg gøre op, hvem der lærte mest, mens jeg arbejdede med Hans, er jeg slet ikke i tvivl om, at det var mig.

Emmy Basse Kristensen.

Pluk fra skolens dagbog

1979

- 25.-10. Forældremøde for 4. klasse. Velbesøgt møde, hvor kun 3 elever ikke var repræsenteret. Indlæg af klasselærer fru Rasmussen og af fru Korfitsen, fru Neimann og Stig Jensen. God og lang drøftelse.
- 1.-11. Forældrekonsultation.
- 5.-11. 6. klasse og fru Budolfsen på besøg på Ryomgård Alderdomshjem i formiddag. Eleverne gik 2 og 2 på besøg hos hjemmets beboere. De blev godt modtaget, og det kneb meget at overholde tiden. Besøget skal ses som et led i et arbejdssemne om »gamle dage«.
- I øvrigt startede vi novemberprøverne i dag.
- 6.-11. Orienteringsmøde på Grenå Handelsskole. K. Basse og Sv. Laursen deltager.
- 13.-11. En repræsentant for Gideonitterne uddeler en smuk miniudgave af Ny Testamente til 5. - 10. kl. Gav flere steder anledning til gode og seriøse samtaler.
- 14.-11. Forsøgsvis »vinterordning« for frikvartererne:
1. 7.-10. kl. må opholde sig inde i de 2 store frikvarterer. Forudsætninger: Ro og orden i klasser og på gange. Skolens materiel må ikke lide overlast.
 2. I dårligt vejr: De mindre klasser kan blive

- i klasserne, hvis læreren har mulighed for også at blive der.
3. Det må ikke gå ud over timerne. Der skal luftes ud, og toiletbesøg skal stadig besørges i frikvartererne.
- 15.-11. 8. a, 8. b og 10. kl. på »virksomhedsbesøg« i Århus. Virksomhederne var bl. a. bibliotek og Falck. Ledsaget af Sv. Laursen, fru Nielsen og fru Geertsen.
- 19.-11. Skolepsykolog Jacob Tolsgaard, Kjellerup, (gl. elev fra årg. 49) besøger skolen ang. en evt. kostelev til næste år.
- 22.-11. 9. og 10. klasserne sendes ud i erhvervspraktik. Forældremøde for 6. klasse var berammet til i aften. Kun 7 forældre havde meldt sig. Mødet blev derfor omlagt til en udvidet forældrekonsultation.
- 26.-11. Ekstraordinært klasselærermøde for 7. kl.'s lærere.
- 27.-11. 5. klasse og Erik Jensen på »skovtur« efter pyntegrønt til en »julehygge-aften«. Erik Jensen og K. V. Jensen, Grenå, lægger biler til.
- 29.-11. I 4., 5. og 6. lektion vises i salen filmen »Ole Dole Doff« for 6., 7. og 8. klasserne.
- 1.-12. 9. og 10. klassernes erhvervspraktik slut. Skolevejleder Sv. Laursen har på sine inspektionsbesøg modtaget adskillige særdeles positive udtalelser om praktikanterne.
- 5.-12. Uanmeldt politieftersyn af cykler og knallerter her til morgen. Knallertresultatet statistisk nedslående: 100 % i uorden (1 ud af 1!) Politiasistent Boelsmann giver ved fællessang i salen en forklaring af politiets idé med eftersynene.
4. og 5. klasserne har i deres håndgerningstimer i 5. og 6. lektion besøg af pensionist fhv. gdr. Andersen, Margrethelund, der viser, hvordan man tvinder reb af selvbindergarn.

- Utraditionel håndgerning — og vellykket.
 7. lektion: en repræsentant for Røde Kors giver en afslutningstime i 10. klasses orienteringsafsnit om første-hjælp.
- 6.-12. Ny chef for skoletandklinikken i Kolind, tandlæge Alstrup, på præsentationsvisit.
- 7.-12. 5. klasse med forældre holder julehygge-aften. Vellykket arrangement ved klasselærer Erik Jensen.
- 10.-12. Elevrådet har konstitueret sig efter nyvalg. Formand: Lotte Sonnichsen, 9. a, sekretær: Janne Sørensen, 10. kl., kasserer: Hanne M. Jensen, 9. a.
- 11.-12. 6. klasse har i nogen tid arbejdet med emnet »gamle dage«, dvs. tiden for 75-100 år siden. I dag åbnes en udstilling i deres klasse med brugsting, billeder og beretninger fra hine fjerne tider.
- 12.-12. Sygeeksamen i mdl. engelsk for en elev fra 9. klasse.
 Kl. 15.50 — 19.30: Teatertur til Århus for børnehaveklassen, 1.-4. klasse — med forældre og lærere. Forestillingen: Karlson på taget. Om han gjorde lykke? Mon ikke!
- 15.-12. Snestorm. Ærgerligt også, — det er lørdag!
- 17.-12. På grund af visse misforståelser kom der ingen skolebusser. Vi tog 1. lektion og fællessang. Her var ca. 75 elever. I løbet af formiddagen blev de sendt hjem.
- 21.-12. Juleafslutning.
 1. I salen: Fællessang og julehistorie ved fru Rasmussen.
 2. Hyggetime med klasselærer.
 3. Film i salen: Sol over Madeira.
 4. Juletræ.
 5. Slut kl. 11.45.

1980

- 3.-1. Ferien slut. Dog var der en enkelt, der troede,

det først var i morgen!

- 7.-1. Skolen fylder 67. Der flages, og 10. kl. lægger krans ved Axel Munchs mindesten. Starten i »Svanholm« i 1913 omtales ved fællessang, og 10. kl. takkes for kransen.
- 11.-1. Bestyrelsens næstformand, dyrlæge Rasmussen, Kolind, fylder 60. Til lykke!
- 15.-1. Orienteringsmøde på Grenå Gymnasium. Skolebestyreren og skolevejleder Sv. Laursen deltager.
- 17.-1. Med rettigheder følger forpligtelser. Det knirker en del for 7.-10. klasse at overholde forpligtelserne, der berettiger til frikvartersordningen. Henstilling til de ansvarsbevidste: se at få provokatørerne pacificerede.
- 18.-1. »Kongen bød« vises i salen for 5.-10. klasserne.
- 28/31.-1. Hr. Højholt på sikkerhedskursus i Hornstrup.
- 31.-1. Forældre- og elevmøde for 7. kl. Godt besøgt som sædvanligt. Gennemgang af overgangen til 8. kl. ved K. Basse, der efterhånden ganske mistede stemmen.
- 6.-2. Elever fra 9. og 10. klasserne på introduktionsbesøg på handelsskoler, tekn. skoler og Grenå Gymnasium.
- 7.-2. Sne igen, men skolegang gennemført, — dog med nedsat elevtal.
- 8.-2. Lukket p. g. a. sne, — og så følger en uges vinterferie ovenpå.
- 21.-2. Forældre- og elevmøde for 9.-10. klasserne. K. Basse orienterer om gymnasium, H. F., prøver m. m., Sv. Laursen om EFG, handelsskole og teknisk skole m. m.
I alt 14 gæster repræsenterende 45 elever og ca. dobbelt så mange forældre. Opløftende, ikke sandt!
- 22.-2. Film om Apartheid vises for 7., 8., 9. og 10. klasserne.
- 29.-2. Skolefest. En meget velspillet og flot opsat op-

førelse af »Snedronningen«. Salen fuld.

(Evt. nærmere herom andetsteds.)

Siden jul: Biologiholdets udstilling på gangen ved nr. 4 og 5 af bl. a. dyr og fugle fra biologisamlingen har i år været suppleret med en teknisk finesse: tryk på den grønne knap, og en fuglestemme høres. Hvilken? Ugentlig udskiftning af fuglestemmen — med tilhørende gættekonkurrence. Mester for teknikken: Erik Jensen.

- 6.-3. Forældrekonsultation.
- 8.-3. Amtsavisens håndboldstævne i Allingåbrohallen. Vi deltager med 5 hold, ca. 40 elever.
- 10.-3. Martsprøverne begynder.
- 24/27.-3. Skolebestyreren på kursus i Hornstrup. (Sikkerhedskursus).
- 27/29.-3. Fru Nielsen på kursus i Hornstrup. (Historie).
- 31.-3. Tilsynsførende C. Gotfredsen på besøg i 1.-5. lektion. Overværer timer i 2., 5., 6., 7., 8u, 8b og 9b i dansk, regning og engelsk + stikprøvekontrol af forsømmelsesprotokoller.
- 1.-4. Der gives påskeferie i dag, — og den er altså god nok, selv om det er 1. april!
- 9.-4. Slut på ferien. 40-års dagen for 9. april.
- 10.-4. Forældremøde for 8ab. Fra 8b havde 3 meldt sig, — aflyst. Fra 8a kom 15. Kort redegørelse ved skolebestyreren, bl. a. nyt om historie og latin.
- 14.-4. 6. klasses afrejse med DSB til lejrskole på Mors. Ledere: fru Budolfsen og hr. Kirkegaard.
- 16.-4. Skolen flager i anledning af Hendes Majestæt Dronningens 40-års fødselsdag.
9.-10. kl.: slut på tilmelding til afgangsprøverne.
- 24.-4. »Går den, så går den!« — en røverhistorie fra Fjellerup om, at 5. og 6. kl. skulle have fri i morgen. Men den gik altså ikke!

- 27.-4. Midtdjurs Musikforening holder sin forårskoncert i salen.
- 28.-4. Fru Budolfsen tager sin afsked fra 31/7 1980 i stedet for som tidligere aftalt 31/7 1981. Af private grunde. Beklageligt, men indiskutabelt.
- 30.-4. D. R.s forårsmøde i Odense. Skolebestyreren deltager.
 - 5.-5. Skriftlige afgangsprøver begynder med dansk stil.
 - 6.-5. 5. kl. på klassetur med Erik Jensen og enkelte forældre.
- 13.-5. 6. kl.: Lejrskoleaften for klassen + forældre. (Fru Budolfsen og hr. Kirkegaard.)
- 20.-5. 9. kl. + 10.s biologihold: ekskursion til Århus ved A. V. Pedersen og Stig Jensen.
- 21.-5. Fotografering af afgangsklasserne. (fot. Præst Andersen, Rønde.)
- 22.-5. 9.-10. klasses sidste skoledag: Morgenkaffe med rundstykker. 1. lektion efter skemaet. Fællessang med påfølgende opdeling i grupper. Underholdning ved 10. kl. i teatret. »Fodboldkamp« mellem 9. og 10. kl. 9. + 10. hjem til middag. Resten følger skemaet.
- 24.-5. Pinselørdag: Ole Svendsen, Ryomgård, (årg. 76), dræbt ved motorcykelulykke ved Marie Magdalene. Æret være hans minde.
- 27.-5. Mdl. prøver begynder med dansk i 10. klasse.
- 29.-5. Besøg på skolen af Marshall Sieg fra Chicago (årg. 36).
 - 1.-6. 2. kl. på søndagsudflugt »Ud i det blå« med forældredeltagelse. Turen gik til Fjeld. Dagbladet Djursland skrev: Det er tid for udflugter, og anden klasse fra Ryomgård Realskole var søndag eftermiddag på familieudflugt ud i det blå. Turen, der foregik i private biler, gik gennem Fjeld Skov, hvor man kørte på små veje og oplevede dele af skoven, som ellers ikke normalt besøges. Bestemmelsesste-

det var Fjeld, hvor godsejer Vilhelm Estrup havde stillet arealer til rådighed for udflugten. Efter frokosten var indtaget, blev deltagerne delt i hold, og en skattejagt indledtes. Derefter blev der drukket kaffe, leget, konkurreret og sidst på eftermiddagen drog alle hjem efter en særdeles vellykket udflugt.

- 2.-6. 1.-4. kl. på bustur til Aalborg Zoo og Rebild. Besøget i Aalborg Zoo bød på en ekstra oplevelse, idet en spækhugger, der var strandet ved Skagerakskysten, netop var i færd med at blive installeret i en bjørnegrotte, der i den anledning måtte tømmes for bjørne og fyldes med vand, for hvalen var nemlig levende. »Flyttefirmaet« var Falcks dyreambulance. I det hele taget en vellykket tur med smukt vejr, men ikke for varmt. Passende tid i Zoo, så man netop var veloplagt til et afslappet ophold i Rebild. Ledere: fru Rasmussen, fru Geertsen, fru Basse og hr. Kirkegaard. Nebel kørte bussen.
- Herhjemme startede vi juniprøverne, og det klarede vi også, selv om både A. V. og Laurssen var ude som censorer.
- 12.-6. Fru Budolfsens sidste skoledag. Efter hendes eget ønske (påbud) uden nogen form for opmærksomhed. Men alligevel: tak for 15 års samvittighedsfuldt arbejde!
- Om aftenen: ekstraordinært forældremøde med 5. klasses forældre, repræsentanter for bestyrelse, forældreråd, lærerråd og skoleledelsen.
- 16.-6. Børnehaveklassen tager med fru Andersen på togrejse til Grenå, medens 1. og 2. kl. tager til stranden med fru Geertsen, Kirkegaard og Klinkby for at samle strandsten til senere aktiviteter.
- 20.-6. Afslutning: Fælles kaffebord i skolegården, lidt

sangunderholdning og derefter forskellige aktiviteter for klasserne fra børnehaveklassen til 7. kl., før vi kl. 10.45 gik til translokation i salen. (Vejret var godt nok, men græsset i teatret var dyngvådt.)

- 23.-6. Hr. og fru A. V. Pedersen og fru Halse tager af sted på busrejse til Østrig med et blandet selskab fra 9. og 10. kl. Forventet hjemkomst den 29. ds.
- 15.-7. Tidligere medlem af skolens bestyrelse, Henry Hald, Ryomgård, afgået ved døden efter længere tids sygdom, 62 år gammel. Æret være hans minde!

I løbet af sommerferien: Taget på den nye bygning restaureret med nye ovenlysvinduer, som så forhåbentlig sætter en stopper for godt 10 års tilbagevendende utætheder. I den gamle bygning er der foretaget hulmursfyldning og isolation af skråvægge og lofter over GH og salen.

- 11.-8. Nyt skoleår begynder med 208 elever i 13 klasser og med 18 lærere, heraf en ny, fru Eva Schou, der kommer fra Ådalsskolen i Skørning, hvor hun har arbejdet i 8 år. Velkommen til alle!
- Fri efter skemaskrivning og bogudlevering m. m. Lærerrådsmøde resten af skoledagen.
- 12.-8. Hr. Klinkby fylder 65. Til Lykke!
- 13.-8. Start på børnehaveklassen — 20 elever.
- 19.-8. Skoleidrætsmærkeprøverne bestået af 14 piger fra 7.-8. kl. Endnu intet fra andre klasser — og slet ingen drenge?
- 20.-8. Erik Jensen og klasseforældrerådsrepræsentanter arrangerer orienteringsløb omkring Vallum sø for 6. kl, — særdeles vellykket formiddag trods lidt småregn.
- 28.-8. Visse transportvanskeligheder m. h. t. hjem-

komst efter 7. lektion — til Nørre Djurs, Mårup og Lystrup.

4.-9. 9. og 10. kl. ud i erhvervspraktik.

8.-9. En højst usædvanlig arbejdsuge tager sin begyndelse: 9. og 10. er allerede i fuld gang med praktikken. 8ab rejser på lejrskole til Rebild kl. 12 med fru Korfitsen, A. V. Pedersen og Stig Jensen som ledere.

Resten, fra børnehaveklassen til 7. kl, går i gang med en »feature-uge«.

12.-9. Så er det oprydningsdag. Det har været hårde dage — og vist nok også længe nok, — men interessant og ulejligheden værd. Der er grund til at takke alle, som har ofret ekstra tid og kræfter, energi og opfindsomhed. En særlig tak til de forældre, der stillede sig til rådighed som hjælpere i de forskellige grupper, — en både hyggelig og værdifuld form for forældre-samarbejde.

Sidst på dagen vender 8. klasserne hjem fra Rebild.

17.-9. Idrætsdag sammen med Marienhoffskolen og Pindstrup skole for 3.-10. klasserne. Om formiddagen motionsløb (frit valg mellem 5, 7 eller 10 km), hvor alle kunne være med. Efter frokost fodbold, håndbold, længde- og højdespring, boldkast og stafetløb. — Et veltilrettelagt stævne — bortset fra den sidste halve times styrtregn! Skal vi forbigå vore resultater i boldkampene i stilhed?

23.-9. I dag uddeles nr. 2 af det skoleblad, der så dagens lys kort før sommerferien, og nu har det fået navn, — det hedder »Bakkeposten«.

25.-9. Forældremøde med forældrerådvalg. Langt møde med stort besøg.

26.-9. Hr. Kirkegaard er død. — Han var i skole om formiddagen, men følte sig dårlig og kørte hjem ved middagstid. Her var han faldet om

på gårdspladsen og formentlig død før ankomsten til hospitalet. — Fru Kirkegaard var her på skolen som vikar. —

Æret være hr. Kirkegaards minde!

- 29.-9. Vi samles i salen til en kort mindetale over hr. Kirkegaard — og slutter med »Altid frejdig«. Ellers normal skoledag.
- 30.-9. Hr. Klinkby sygeorlov til nytår. Skal indlægges til en hofteoperation i november.
- 2.-10. Undervisningen slutter til middag p. g. a. hr. Kirkegaards bisættelse, som foregår fra Marie Magdalene kirke kl. 14. Skolebestyreren talte ved kisten.
- 6.-10. Fru Kirkegaard møder til fællessang for at takke for deltagelse i forbindelse med Kirkegaards død og bisættelse.
Fru Dorte Larsen tiltræder som vikar i Kirkegaards skema, og fru Grethe Hyldgaard vikarierer delvis i Klinkbys skema — dog ikke i sløjd.
- 9.-10. Forældremøde for 5. kl., — ledet af fru Ramussen. Et hyggeligt og velbesøgt møde.
- 10.-10. Fotografering af alle elever, — enkeltportræt og klassebillede (DK-Skolefoto).
Aften: Elevrådsfest for 5.-10. kl. fra kl. 19-24 med ca. 65 deltagere.
- 16.-10. Forrygende slagsmål i 5. kl. mellem et par kamphaner fra 5. og 6. kl. (og masser af tilskuere!) — Også slagsmål i 10. kl. — mellem Jesper og døren. Jesper vandt — i første omgang!
Aften: Godt besøgt forældremøde for 4. kl. ved fru Basse.
- 18.-10. Efterårsferie.

*Ved Ejnar Kirkegaards bisættelse.
Marie Magdalene kirke, den 2. oktober 1980.*

Kun 2 ½ år fik vi lov at arbejde sammen med Ejnar Kirkegaard på Ryomgård Realskole.

Når dertil kommer, at vi i vort erhverv — arbejdet med børn og unge — må regne med en vis tilpasnings-tid, så fornemmes de 2 ½ år endnu kortere. Selvom vi kan vort håndværk, kan vi ikke gå fra én arbejdsplads den ene dag og fortsætte uden videre på et nyt sted den næste.

Hr. Kirkegaard kunne sit håndværk. Redeligt og samvittighedsfuldt gik han til arbejdet, vel forberedt og med en fast plan for, hvad han ville med sine timer.

Han havde sine meninger og kunne fastholde dem med samme vestjyske stædighed, som han fastholdt sit personlige »A«.

Med levende mennesker som »arbejdsmateriale« må vi alle i vort erhverv regne med såvel nederlag som sejre. Noget lykkes bedre end andet. Og det gjaldt for Ejnar Kirkegaard som for andre.

Det har derfor været en meget stor glæde at være vidne til den hengivenhed, hvormed de små flokkedes om ham, den arbejdsiver, der blev lagt for dagen, enten det drejede sig om at bygge et jernalderhus eller en sæbekassebil, det slid og den planlægning, der ligger til grund for at få en skolekomedie til at gå perfekt over scenen, eller om det blot drejer sig om i al stilfærdighed sammen med nogle få kolleger at hygge om de små klasser der-

hjemme på skolen, mens vi andre ta'r til idrætsstævne, ligeså en stor glæde at opleve en langsom vestjysk optøning, hvor han med sit tørre lune kunne give udtryk for sin mening.

Der er meget, vi vil savne, og som vi gerne havde nydt godt af i årene fremover.

Stenreliefferne i skolegården vil hænge som et varigt og smukt minde, — ikke uden en vis symbolik: planlægning — nøjagtighed — fremstillet af naturmateriale — uden dikkedarer af nogen art.

Uden at der fra Kirkegaards side blev talt meget om det, er det en klar fornemmelse hos os alle, at en væsentlig grundpille i hele hans virke er det rige, harmoniske og meget aktive familieliv, der udfoldede sig derude på Auning Kærvej.

Vi vil ønske for jer, der sidder tilbage, og vi tror på, at dette må kunne bære i de tunge dage.

På skolen vil vi mindes Ejnar Kirkegaard som en samvittighedsfuld medarbejder. Tak!

K. Basse.

9. og 10. klasses Østrigstur

fra mandag den 23. til søndag den 28. juni 1980.

Vi tog af sted fra skolen kl. 13.30, og derefter gik turen til Århus, hvor fru Halse stod på. Vi var blevet hentet af en chauffør, Arne, og i Vejle gjorde vi atter holdt, hvor vores anden chauffør, Jens, stod på. Så gik turen ned gennem resten af Jylland, og i Kruså gjorde vi holdt for at få tanket op. Vi spiste vores medbragte madpakker 55 km syd for Hamburg. Så var det meningen, at vi skulle se at få sovet lidt, mens turen gik non-stop natten igennem. Det med at få sovet, blev nu så som så, derimod blev der både sunget og spillet kort flittigt.

Lidt forsinkede nåede vi vort mål næste formiddag. Vi boede på Sellrainerhof i Sellrain 14 km uden for Innsbruck. Da klokken var blevet mange, inden vi havde spist os mætte og fået os indlogeret, kunne det ikke betale sig, at vi tog på tur, og vi fik derfor stillet eftermiddagen til fri disposition. De fleste af os benyttede eftermiddagen til bjergbestigning for at lære omegnen med den farverige flora at kende.

Onsdag skulle vi så på tur. Vi kørte ad en af verdens dristigste veje og passerede den 192 m høje Europa-brücke. Via det nye Brennerpas kom vi til den italienske by Vipiteno, hvor vi gjorde holdt i to timer for at opleve gadesalget i Italien. Vi kørte op i Passo Giovo og kom op i 2300 m's højde. Det var en fantastisk oplevelse at holde øje med dalen neden for os, som blev mindre og mindre, hvorimod bjergtinderne blev større og større, skyerne

begyndte at »vandre« på vejen, og til sidst var vi oppe ved sneen. Vejen, som vi kørte på, var netop så bred, at to biler kunne passere hinanden, og eftersom vi kørte i bus, kunne det knibe med at passere en bil. Når vi passerede en bil, kunne vi kun se et minimalt stykke af vejen, og derefter en meget lodret nedadgående bjergside. Det var ikke alle, der syntes, det var sjovt at se ned ad den meget stejle bjergside, og fru Halse, der var helt panikslagen, hylede af grin, hver gang vi passerede en bil, og det er klart, at hun påvirkede os andre, og snart grinede hele busholdet. Vi ankom dog velbeholdne i Sct. Leonard, som stod i stor kontrast til det netop gennemkørte pas, da der stod palmer rundt om i haverne. Ad det gamle Brennerpas vendte vi tilbage til hotellet.

På Sellrainerhof boede et hold elever, som kom fra Sørvad, og for at vi kunne lære dem at kende, fik vi onsdag aften lov til at gå på diskotek. Torsdag gik turen til Innsbruck, hvor vi først aflagde et besøg ved skihopbanen på Bergisel og ved Andreas Hofer støtten. Derefter var vi i Riesenrundgemälde, hvor vi så et stort maleri, som forestillede »Slaget på Bergisel« den 13. august 1809. Vi blev læstet af uden for Landestheater, og så fik vi fri til at gøre indkøb i Innsbruck, forinden havde vi fået opgivet, hvor vi kunne finde Det gyldne Tag og Annastøtten, hvis vi var interesserede. Torsdag aften var et beskedent antal elever samt fru A. V. til Tiroleraften. Denne aften satte prikken over i'et, men også for dem, der blev hjemme, blev det en livlig aften, idet den indtil dags dato hedeste pudekamp gik for sig.

Det var efterhånden blevet fredag, og klokken ni rullede hjulene atter under bussen. Først kom vi til dalene Kühtal og Ötztal og kørte derefter op i en højde af 2800 m til gletcheren Rettenbachferner. Herfra kunne vi med svævebane komme op i 3032 meters højde. Her var der sne for alle pengene; men det var en smule koldt, eftersom svævebanen bestod af to-mandssæder i det fri. Fredagens tur var meget imponerende, da det var en stor-slået natur, vi kørte igennem.

Så var det lørdag og dermed turens sidste dag i Østrig. Vi fik fri, så vi kunne tage afsked med omegnen, og efter tidlig aftensmad vendte vi næsen hjemad. Det var så vemodigt at se bjergene forsvinde. Man siger, at ude er godt, men hjemme er bedst, men da vi så bjergene forsvinde, sad vi med en klump i halsen og havde bestemt ikke lyst til at komme hjem. Men bjergene forsvandt, og i München gjorde vi ophold, så vi kunne komme op i det 190 m høje Olympia tårn, hvorfra vi kunne se de olympiske anlæg og så godt som hele München by, desværre var vejret ikke for godt. Siden gjorde vi ophold 55 km syd for Hamborg, hvor vi spiste morgenmad, samt ved den dansk-tyske grænse. Søndag klokken 15.00 var vi atter i Ryomgård.

Det var svært at sige farvel til hinanden efter at have haft det så sjovt sammen. Vi fandt ud af, at Mikkel har en prægtig sangstemme især kl. 1 om natten, og at fru Halse ved tidlig morgenvækning viser sine kundskaber i tysk. Nuvel, vi vil anbefale andre at tage til Østrig. Landet er så rent og smukt, befolkningen så rar, man har lyst til at knuge de vældige bjerge ind til sig, og man kan i timevis stirre ned i dybet af den kolde brusende flod. Nej, Østrig kan ikke beskrives, men skal ses.

Lene Thy Christensen

10. klasse

Foto: Stig Jensen.

8. klasses lejrskole i Rebild

I dagene 8. - 12. september var 8. klasse på lejrskole i Rebild med fru Korfitsen, A. V. Pedersen og Stig Jensen.

Vi boede på vandrehjemmet Cimbrergården på 8 og 4 mandsværelser, som lå i en lang række i et anneks til vandrehjemmet, hvilket viste sig at have visse ulemper. Til hvert værelse var toilet og håndvask, og ville man have varmt brusebad, måtte man over græsplænen til kælderen i hovedbygningen.

Formålet med turen var at blive rystet sammen, nye og gamle elever, og at få et historisk og geografisk overblik over egnen. Nogle af eleverne vil påstå, at formålet var at gå meget langt, men hensigten helliger jo midlet.

Vi fik set Madum Sø med det vidunderligt klare vand, Blåkilde, hvor vi fornemmede den mystik, et sådant kildevæld omgives af, Villestrup Slot, hvor A. V. plejede sine adelige interesser, og hvor ejeren så med forstående øjne på enkelte elevers æblerov, og vi så også Storhaven,

Foto: Stig Jensen.

hvor flere fik hold i nakken af at måle træernes højde.

Vi gik 10 km til Gl. Skørping Kirke og retur. En god fortræning til onsdag, hvor en rundtur på 10 km gennem bakkerne og skovene stod på programmet. På den tur havde vi en dejlig frokostpause på bålpladsen, hvor det langt om længe lykkedes Linda og Jeannie at få bålet til at brænde efter drengenes forgæves forsøg herpå. Vi så bl. a. Troldeskoven med prinsessernes øjetræ, som de fleste af eleverne også kunne komme igennem — også fru Korfitsen, men ikke Stig Jensen.

Torsdag — øsende regnvejr — ved Lindholm Høje, som blev opgivet efter et velment forsøg af fru Korfitsen og en 6-7 af eleverne. — Derefter en god og lærerig tur til kunstmuseet og historisk museum i Aalborg.

Spillemandsmuseet havde vi set mandag aften, da der var programændring p. gr. a. senere ankomst end beregnet. Mandag sidst på eftermiddagen så vi Blokhusmuseet, men det kneb for eleverne at falde til ro efter rejsen og rigtig mærke atmosfæren på stedet.

Fredag gik vi en tur til Ravnkilde — ca. 4 km — før vi rejste hjem.

Det var en god tur — også for lederne. Et lille minus var en svensk 9. klasse på 16-17 elever fra Göteborg, som ikke helt forstod reglen om ro på vandrehjemmet efter kl. 23; men samværet med dem gik ellers fint, mere fint for nogle end for andre, og vore elever havde en god fest om torsdagen, hvor svenskerne var med til at danse, efter at vi havde haft pølsegilde med optræden og underholdning ved deltagerne.

Hjemrejsen havde nogle pladsproblemer, men togpersonalet klarede opgaverne fint, og fra lederne skal lyde en tak til eleverne for en god tur.

Lederne.

Fra Featureugen. Foto: Erik Jensen.

Featureugen

Mens 9. og 10. klasserne var i erhvervspraktik i perioden 4.-15. september, og begge 8. klasserne i perioden 8.-12. september var på lejrskole, fandt vi, at nu var tiden inde til at arrangere en featureuge. Denne uge — 4 dage — strakte sig fra 8. september til og med 11. september og omfattede børnehaveklassen til og med 7. klasse.

Ideen bag et sådant arrangement var at etablere et tværgående samarbejde elever og lærere imellem og at give eleverne en fornemmelse af den sammenhæng, der er mellem den daglige teoretiske undervisning og praktisk arbejde. Vi fandt tidspunktet velegnet, da vi ved skoleårets begyndelse får en hel del nye elever, der her ville blive rystet godt sammen med den øvrige flok.

Featureugens emne hed: »Gør det selv«.

Vi havde på forhånd valgt følgende grupperinger: Legetøjsgruppe — bage- syltegruppe — plantefarvningsgruppe — håndarbejdsgruppe — lysestøbningsgruppe samt pressegruppe.

Eleverne havde i ugen før selv valgt, hvilken gruppe de ville arbejde i.

Legetøjsgruppen omfattede 25-30 elever, hovedsagelig elever fra de yngre klassetrin. De i forvejen planlagte aktiviteter og de mange elever gjorde det nødvendigt, at arbejdet måtte foregå dels i sløjdlokalet, dels i formningskælderen.

Bageholdet. Foto: Erik Jensen.

Inden vi gik i gang med arbejdet, delte eleverne sig i groft skitserede arbejdsgrupper. De første dage gik med at måle og save de emner ud, vi havde brug for, og sløjdsalen genlød af flittige hammerslag og savstrøg. Der blev produceret mange forskellige ting på »værkstederne«: fint malede og yderst driftsikre sæbekassebiler, fantasifulde sømbilleder — hvortil vi fik garn fra håndarbejdsgruppen, — fuglekasser med huldimensioner, der kunne honorere selv den mest kræsne fuglekassebeboers krav, fint dekorerede »flyvefærdige« drager, eminent sødygtige prop-tømmerflåder, uroer, pindespil, et stort antal både med og uden gummimotor, drillepinde, klatremænd og meget andet legetøj.

Det var, elevernes alder taget i betragtning, forbavsende fine ting, der kom ud af denne uges arbejde. Mange var så glade for deres værk, at de gjorde brug af for Købsretten.

I *bage-syltegruppen* arbejdede der ca. 35 elever fra alle klassetrin. De første to dage gik med at sylte hyben og lave syltetøj af bl. a. brombær, som eleverne selv havde plukket hos Gurli Nielsen, der beredvilligt kørte taxa-

Plantefarvningsgruppen. Foto: Erik Jensen.

kørsel med bærplukkerne. Der blev fremstillet utroligt mange fristende glas syltetøj, der den sidste aften blev solgt i løbet af ca. 1 time. De sidste to dage bagte vi små rugbrød, æblekagetrekanter, kringler, småkager og svedskehorn. En del af bagværket blev ligeledes solgt og fortæret på vores »åbent hus« aften. Det var fire meget travle dage for såvel elever som instruktører, men alle arbejdede med liv og lyst.

Plantefarvningsgruppen holdt — ligesom bage-syltegruppen — til i skolekøkkenet. Denne gruppe bestod af 12 elever hentet fra 6. og 7. klasse. Garnfarvning er et stort projekt, og derfor måtte der gøres et større forarbejde, for at eleverne kunne nå at se resultatet af farveprocessen. Vi arbejdede i to af grupperne med forbejst garn og med farvesupper, der var fremstillet i forvejen. Vi valgte at farve med 1) kraprod (rød), 2) indigo (blå), 3) rejnfan (gul) og 4) egeblade (beige el. grågrøn), og opnåede ved farvning og efterbehandling 17 forskellige nuancer. De 4 kg garn blev til 80 nøgler garn. Det er et arbejde, der kræver stor omtanke og påpasselighed, men de 12 elever

Lysestøbningsgruppen. Foto: Erik Jensen.

gik op i arbejdet med iver og interesse og opnåede at få fremstillet alle 17 nuancer uden fejl.

Håndarbejdsgruppen bestod af ca. 20 elever. De ældste elever arbejdede ihærdigt med vævning af bånd i smukke mønstre, fremstilling af veste til eget brug og syning af »kæmpekatte« i filt, mens de mindre børn med ildhu gik i gang med en serieproduktion af tændstikæsker med fine motiver. Der blev også fremstillet fine dukker, bamser, bogmærker og meget andet. Her var der brug for megen hjælp fra de voksne, men heldigvis fandt børnene hurtigt ud af at hjælpe hinanden med det, man ikke lige med det samme kunne få hjælp til fra en voksen, og det var jo også et af formålene med featureugen.

Lysestøbningsgruppen arbejdede i modsætning til de øvrige grupper udendørs og havde til huse oppe under det store kastanjetræ. — Vi skulle jo smelte stearin over bål. — Gruppen bestod af ca. 23 elever, som i 4 dage skulle producere håndstøbte lys. Til vores rådighed havde vi 6 kg stearin, 10 kg parafin og en kasse gamle stearinlys samt forskellige farvestoffer. Slutresultatet blev over 200 håndstøbte lys — store og små. — Den første dag var

Pressegruppen. Foto: Erik Jensen.

alle meget ivrige efter at komme i gang og se resultatet; men 4 dage med udelukkende kun lysestøbning er, på grund af den meget enkle arbejdsgang, for lang tid.

Pressegruppen bestod af 6 elever fra 7. klasse. Denne gruppe lavede interviews med de forskellige emnegrupper. De indtryk, de på denne måde fik samlet sammen, fik de under bistand efterhånden redigeret. Gruppen fik hver dag deres optegnelser suppleret med »friskbakte« fotos og afsluttede deres arbejde med at udstille deres materialer på store opslagstavler. Det blev en meget interessant udstilling.

I det store og hele må featureugen betragtes som et vellykket arrangement, vellykket, fordi eleverne var indstillet på at yde deres bedste, og ikke mindst vellykket, fordi en gruppe forældre havde stillet sig til rådighed som instruktører og medhjælpere i de forskellige grupper.

Vi takker mange gange:

Grtehe Rahbæk Møller, som sled med dygtighed og ihærdighed både i legetøjs- og i lysestøbningsgruppen, Fru Vonsild og Jette Kirkegård for deres uvurderlige assistance hos bage-syltegruppen,

Foto: Erik Jensen.

Gurli Nielsen, som var chauffør og bærplukningschef, Anne Estrup, som var chefkok ved krapgryden, Jytte Uldall og Vinnie Poulsen, som var designere og instruktører i håndarbejdsgruppen og sluttelig Lise Bendix, der selvfølgelig var chef for pressegruppen.

Endelig havde vi stor hjælp af 3 af vore egne elever, der havde valgt at tilbringe deres erhvervspraktikperiode hos os selv. Derfor takker vi sandelig også Solveig, 9. kl. for sit store arbejde i legetøjsgruppen samt Anders og Henrik, 10. kl., som var overkokke for egeblads-gryden og som hjalp, hvor der var hjælp behov.

Hele arrangementet afsluttedes torsdag aften med »åbent hus«, hvor forældre og interesserede kunne komme og beskue og købe de fremstillede mesterværker. Aftenen blev en stor succes. Så godt som alle de udstillede varer blev solgt.

Featureudvalget.

Legetøjsgrupperne. Foto: Erik Jensen.

En rejse på Djurs

15

En Trolddomssag fra Sjelle Sogn Anno 1637.

Det hændte en nat for næsten 350 år siden i landsbyen Sjelle mellem Århus og Silkeborg, at »En stor, sort Hund foer ud af døren til Johan Svarte Smeds stue, gav en røst fra sig og sagde: Sidsel Hjordkone gjorde dette«.

Sådan fortalte både Johan Svarte og hans kone Anne Persdatter på Framlev Herredsting, og sidenhen da Retten blev sat i Viborg — Anno 1637.

Denne utrolige historie om en sort hund, der kunne tale, er hentet i Viborg Landstings Dombog. Hele 12 foliosider med utallige ord formet til endeløse, snørklede sætninger beretter om tidens overtro og et deraf følgende uvenskab, som endte for Retten som en Trolddomssag fra Sjelle sogn i årene 1632-37.

Johan Svarte er landsbyens stærke smed. Sidsel Jensdatter er gift med byhyrden Jens Nielsen. De to ægtepar var nære naboer og har stået på god fod med hinanden i mange år. Men nu er de kommet lidt på kant, især Johan og Sidsel, efter at den Onde selv — i en sort hunds skikkelse — viste sig i Johan Svartes stue den omtalte nat i året 1635.

Dengang var det almindelig anerkendt overtro, at Fanden skabte sig om til en sort hund, når han ville optræde ukendt hos dem, der havde forskrevet sig.

Domsbogen fortæller og gentager flere gange, hvad der hændte i smedehuset i Sjelle, førend sagen kom for Retten. I det følgende uddrag er skrivefejl rettede og en-

kelte ord skrevet om til nutidsdansk, men ordvalget og sætningerne er hentet lige ud af protokollen:

»Rasmus Sørensen i Skoufby har på Sidsel Jensdatters Vegne efter en Opsættelse hid stævnet Johan Svarte Smed i Sjelle for en Klagevinde han til Framlev Herredsting den 14. Marts sidst forleden over hende gjort og forhvervet haver indeholdene i blandt andet, at hun for 5 Aar tilforn skulle komme til hans Hustrue og begjæret af hende, at hun skulle faa ham til at slaa sig en Hesteskouf i Fandens Navn. Og Anne Smeds da skulle have svaret Sidsel Hjordkone, at hun — (Sidsel) — skulle tale med hanom sjelv derom. Og at Sidsel da nogen Tid derefter skulle være kommet til ham udi hans Smedie og det begjæret, og at samme Hesteskouf skulle være med enten 5 eller 9 Huller paa. Og han da skulle svaret, at han ikke ville slaa den, medmindre hun ville sige ham, hvortil hun skulle have den. Og hun da skulle have lovet ham Uløkke og Ondt, fordi han ikke ville slaa samme Hesteskouf. Og tilføjet at han skulle have en ung Kvie, der skulle gaa og visne bort. Item at han ogsaa derefter skulle drage til Aarhuus en Gang og blive slagen saa mange Hug paa Vejen, at han ville blive ført hjem til Sjelle for et dødt Menneske.

Saa og klagede Johan Smed, at forgangne Sankt Michelsdag 2 Aar skulle Sidsel Jensdatter have vist Ondt ind i hans Stue om Natten, og at den Onde løftede ham op og ned i Sengen og nær havde kvalt ham. Og at hans Hustrue skulle se den Onde som en sort raget Hund staa paa Gulvet. Og der hun ville gaa hen om Hjelp hos Christen Nielsen, skulle den Onde fare ud af Døren og give en Røst fra sig og sige, at Sidsel Hjordkone gjorde dette.«

»Med mere hans Klagevinde skal medføre, som hans Hustrue Anne Persdatter den 21. Marts ottendedagen derefter skulle være kommen inden foreskrevne Tings og været bestandig og vundet alt, hvis hendes Husbond i saa Maader havde klaget og vundet, skulle være Sanden. Item Johan Svarte at have sat sig paa Sind her paa

Tinget og fuldt og fast saget hende for slig Gjerning, hvilket Sidsel Jensdatter høyligen inden Tinge benægted aldrig udi sligt at være skyldig. Tilmed mente hun, at Johan Smed aldrig med nogen ærlige Menneske kan gjøre bevisligt hende i nogen Maader Trolddomskunst at have brugt eller været i Rygt for saadant, førend han og hans Hustrue sligt af Had og Avind haver hende usandfærdigt paadigted, som kan synes og agtes lige med Fantasi og Drømme, saa dersom sligt skulle staa for fulde Ret, det han og hans Hustrue med hinanden kunne vinde Klage og Sigte udi slige Livssager kunne de faa hvilket Menneske af Dage, som de fik Had og Avind til af hvilke Aarsager og Tilfald Sidsel Jensdatter da haver mott sielv ladet kalde Kirkenævn over sig, hvilke der haver fri svoret, efterdi hende ikke var nogen Trolddoms Gjerninger lovligt overbevist, hvilke Ed og Toff*) formenes lovlig og Ret at være og burde ved Magt at blive, og Johan Smed og hans Hustrue Klage vinder og Sigtelse, som paa saa lang Aars maade formenes skal være drømt op i deres egen Sag, ikke kan agtes kraftige for Vinde**), men magtesløs være.«

Trods de alvorlige beskyldninger er Sidsel svoret fri på Framlev Herredsting. Og hun forsvarer sig bravt, da Johan Smed påny klager hende an for Retten i Viborg. Der er hengået 2 år, siden den Onde — iflg. Johans vidnesbyrd — viste sig i en sort hunds skikkelse i smedefamiliens alkove, hvor den hoppede op og ned på dynen og nær havde kvalt Johan Smed, førend den fór ud af stuen og gav hals.

I Retten sværger smeden med oprakte fingre og ved sin højeste helgens ed, at det var udi Guds sandhed, hvad han klagede på Sidsel. Han forfølger indædt og stædigt den tort, der er overgået ham. Han vil den rapkæftede Hjordkone til livs. Retten sættes, vidner føres, breve fremlægges, — og som det var lov og skik i trold-

*) Toff forstås som Tov, d. e. gl. dansk og i betydningen »Udtalelse«.

**) Vinde betyder Vidne i den tids sprog.

domssager indkaldes 12 kirkenævninge — i denne sag udvalgt blandt beboere i Sjelle sogn — og deres kendelse lyder:

»Stævnedes Sidsel Jensdatter Hjordkone er kvit og fri for den Sag at være.«

Retten frifinder Sidsel og dømmer påny Johan Smed til at lide efter Recessen*).

I samme afsnit af Domsbogen ses Sidsel indblandet i et par andre sager. Der er flere, som gerne ser hende dømt for Trolldom eller Hekseri. Niels Sørensen i Stjær klager på hende, at 3 af hans ungmådere døde, efter at Sidsel havde vogtet hans Fæmon, og at han derfor ikke vil betale hende 3 skæpper korn i vogterpenge. Endvidere klager nogle gårdmænd i Skjønning hende på, at hun skulle have huset nogle Skarnsfolk, der havde stjålet noget flæsk fra Hr. Jacob i Røgind. Disse småsager afgøres hurtigt, og anklagerne kendes magtesløse. Sidsel er uden skyld i de tre kviers endeligt, og sagen om det stjalne flæsk kendes forældet, da Hr. Jacob er død for mange år siden, og de klagende gårdmænd kan ikke redegøre hverken år eller dag for flæsketyveriet. Johan Svarte forsøger at puste til ilden, men uden held — og Domsbogen fortæller:

»Johan Smed hendes Ære og Liv eftertragter, ej ansien- des han selv ikke skal have en god Samvittighed, be- nægter han jo selv i Aarhus Gade haver været slagen og strøgen for Stoll (tyveri). Mener derfor samme Vinde magtesløs at være.«

Johan Smed indrømmer, at han har været på soldetur i Århus, men nægter at have fået klø eller blevet kagstrø- get for at stjele. Han har tilsyneladende ikke taget skade af soldeturen, men er kommet helskindet hjem igen til sin esse. Men han er stadig hadefuld og hævntrøstig, han forlanger sagen udsat for at føre nye vidner:

»Da er Sagen opsat til i dag. Og nu fremlagde Johan Svarte en Tings Vinde af Framlev Herredsting den 14.

*) Recessen er Lovens bogstav.

Marts sidst forleden udganget 8 Mand vundet haver for Dom at have staaet Johan Svarte og gav Last og Klage paa Sidsel Jensdatter Hjordkone i Sjelle, for hun da for en 5 Aar siden kom til hans Hustrue og begjæret af hende, at hun skulle komme Johan Smed at slaa hende en Hestesko i Fandens Navn.«

Her gentages det tidligere protokollat næsten uforandret. Johan Smed refereres således:

»Han havde en smuck ung Quie, og den gik og visnet bort for ham, så han aldrig kunne fange godt af den.«

Efter endnu en gang at have bevidnet i Retten, at Sidsel havde spået ham ondt og ulykke, samt så mange klø i Århus, at »han skulle komme hjem for et dødt menneske«, er der tilføjet i Domsbogen:

»Siden derefter kom Johan Smeds Hustru ind til Sidsel Hjordkone og beklaget sig, at hendes Mand havde slaget hende. Da svaret Sidsel hende, at hun havde det Behou at tage hans Hug. Ville hun linde hende, da skulle hun (Sidsel) koge en Koel til ham, at han skulle blive afvinds ved at æde den.«

Sidsel bærer ikke nag. Hun kender ovenikøbet et godt råd, så smedekonen kan slippe for flere klø. Sidsel vil koge en kålsuppe til Johan, for at han kan komme til fornuft, blive hurtigt ædru, blive sine onde drømme kvit ved at spise godt med kål. Sidsel ved besked om, at kål er godt mod hovedværk og kan fjerne efterveer af for megen brændevinsdrikkeri. Nok mener Sidsel, at Anne Smeds har fortjent de tærsk, som hun fik af sin husbond, men Sidsel vil gerne linde hendes kvaler og dermed sine egne, så Johan Smed holder inde med at beskylde hende for at øve trolddomskunst.

Efter dette indslag fortsætter retsreferatet i Domsbogen. Johan Smed anklager, Sidsel forsvarer sig og benægter pure at have pudset den sorte hund på smeden eller lovet ham ulykke eller ondt. Johan aflægger atter beretning om den natlige begivenhed Sct. Mikkelsdag for 2 år siden, og at han da bad Gud til hjælp i sin nød. Anne Smeds fortæller, at »hendes Husbond var falden i

en svær Sjygdом, og at en stor, raget, sort Hund stod for Enden af Sengen og foer ud af Stuen, da hun ville gaa efter Hjælp hos Naboen.«

Sidsel sværger: »Med oprakte Fingre og ved hendes høyeste Helgens Eed, at hun aldrig havde haft de Ord til Johan Smed eller hans Hustrue, men de havde hende det paaklaget af Had og Afvind.«

»Johan fremstod derefter i Retten og faldt paa sine Knæ, og med oprakte Fingre og høyeste Eed svor at alt det, som han havde klaget paa Sidsel Jensdatter, det var udi Guds Sandhed.«

Endelig kan nævningene votere og dommen afsiges: »Rasmus Sørensen i Skouffbye fremlagde Tings Vinde efter Nævnings Eed af Tinget den 11. Juli sidst forleden udganget, som indeholder Jens Ibsen og hans Medfølger 12 Nævninge at have gjort deres Eed, at efterdi Johan Svarte Smed og sin Hustrue baade havde klaget og vundet og sigted i saadan deres Sag og ikke paa fersk Fod, og de begge udi slig Lifs Sags ikke kan regnes uden for 1 Person og ikke saadanne Beskjyldning nøjagtig bevist, vidste de ikke efter den Lejlighed at kunne Sidsel Jensdatter nogen Trolddoms Kunst sig at over sværge, men enhver af Kirke Nævningene tog Bogen udi Haand og bad ved denne Gud til Hjælp og svor Sidsel Jensdatter aldeles quit og fri for den Sag at være.«

Trolddomssagen fra Sjelle sogn er endt.

Kirkenævningene har ikke fundet bevis for, at Sidsel Hjordkone har lovet Johan Svarte Smed — eller andre — ondt på liv eller helbred. Retten har talt og Dommeren underskriver:

»Da vide Vi ikke imod deres Eed at sige eller magteløs dømmes.«

Sidsel Jensdatter og hendes mand Byhyrden er efter den tid flyttet udensogns, så Johan Svarte kan drømme i fred om sorte hunde eller hvide høns. Den sorte hund, som gav Johan urolige drømme efter soldeturen til Århus, er forlængst løbet videre til de mange andre forskrevne syndere på ruten fra Sekshøje i Ginnerup sogn

på Djursland — dens hjemsted — til Helligbjerget i Viborg, hvor den efter sigende ankom hver eneste nat, når Dømkirkens ur slog tolv.

Rosmos Hede i oktober 1980.

Karl Mejnecke.

Fra kostskolen. Foto: Erik Jensen.

Efterårsfesten

Elevforeningens årlige fest for medlemmerne fandt sted lørdag den 25. oktober og blev på mange måder en begivenhed, der vil blive husket længe.

For det første var deltagertallet det største nogensinde, nemlig 210, og selv om man ikke skulle tro, det var muligt, blev der siddepladser til alle. For det andet lød traktementet denne gang på »ta' selv bord«, og det blev en stor succes. Men det var også fristende og velsmagen- de sager, Jens & Co. havde stillet frem. For det tredje deltog ikke mindre end 26 i generalforsamlingen, noget ganske uhørt, og talelysten var der ikke noget i vejen med, så alt i alt blev det en aften, som enhver bestyrelse drømmer om at lægge navn til.

Klokken 17 ringede klokken og kaldte til generalforsamling. Hr. Knud Basse bød velkommen, hvorefter han bad de tilstedeværende mindes de i årets løb bortgangne medlemmer ved et øjeblikks stilhed. Første punkt var valg til dirigent, og da Gertrud Steen Larsen var til stede, blev hun foreslået og valgt énstemmigt.

Andet punkt var beretning, som Knud Basse aflagde. Med beklagelse i stemmen oplyste han, at årsskriftet efterhånden er blevet en dyr affære. Derfor er det bittert, når mange årsskrifter kommer retur på grund af mangelfuld eller forkert adresse. Et andet trist punkt var medlemmernes manglende kontingentbetaling; det giver ulejlighed og koster penge at sende rykkere ud.

Foto: Arne Bruun.

Om medlemstallet oplystes, at det igen er for nedadgående, det er nu på 540. — Tredie punkt: Jens Daugaard gennemgik regnskabet. Det blev godkendt.

Derefter var der valg til bestyrelsen. På forhånd havde Jette Holst og Kirsten Kornerup nægtet at modtage genvalg, medens Hanne Hove-Nielsen var villig til at tage en periode mere, hvilket man med tak tog imod. Som nyt medlem foresloges Else Tømmerby, f. Sørensen (årg. 55) — énstemmigt valgt. Derimod var det ikke muligt at besætte den tredie ledige plads i bestyrelsen, så man enedes om at spørge senere på aftenen i festsalen, og det gav resultat, idet Nina Bluhme, f. Christiansen (årg. 55) indvilligede i at indtræde. K. Basse takkede til sidst de to afgåede bestyrelsesmedlemmer for trofast og veludført arbejde og håbede, efterfølgerne ville klare det lige så godt.

Derefter sluttede dirigenten generalforsamlingen og takkede for god ro og orden, og snart efter kunne den mere festlige del af programmet begynde. Atter var det K. Basse, der bød velkommen til den store forsamling, og efter at man havde sunget »De rejste en skole« og lidt

Foto: Hugo Vinderslev.

senere »De sovende vinde«, kunne spisningen begynde. Og hvilken trængsel var der ikke den første halve time; men der var mad nok, og det smagte.

Da den værste sult var stillet, blev der lejlighed til at synge endnu en af de kendte og elskede Ryomsange, »I livets aftensvale«. Straks efter rejste aftenens første taler, 50-års jubilær Karl Anker Steffensen, sig og sagde bl. a.: »Et modeord i dag er nostalgi. Det var ukendt i 30'erne; men i dag tales nostalgisk om mange ting. Ordet kommer af *algi* (pine) og *nostos* (vende hjem), altså smertefuldt at vende hjem. Det er nostalgi, der har drevet os til Ryom i dag. Det smertefulde er, at fletningerne ikke længere er røde, og at nogle af os er døde. De tilstedeværende er privilegerede, fordi de lever. For 25 år siden så klasseværelserne rigtige ud, i dag er de anderledes. Det er smerte. Vi vender tilbage, fordi vi her fik noget godt, fik kontant viden. Vi lærte botanik, geografi, fædrelandshistorie og ikke mindst sprog, som vi har gavn af i dag.« Han rettede en tak til elevforeningen, fordi den arrangerer disse fester, og udbragte et trefoldigt leve for Ryomgård Realskole.

Foto: Arne Bruun.

N. P. Bager var næste taler og repræsenterede 45-års jubilarene. Han oplyste, at 55% af årgangen var mødt, og at de iøvrigt havde tyvstartet på festen allerede kl. 11 med frokost. Han mindedes gamle dage og kom ind på hr. Magnussons særlige karakterskala, som mange sikkert husker. Også sætningen fra hr. Magnussons engelsktimer: »An impossibility, Herre Jemini, en kop kamillete«, lod det til, at mange huskede.

N. P. Bager, som i de sidste 5 år har siddet i skolens bestyrelse og der fået indblik i mange af skolens problemer, konstaterede, at de private skoler har fået en alvorlig konkurrent i folkeskolen. Iøvrigt var han noget bekymret for fremtidens børn. Alt for mange blander sig: elevråd, klasseråd, forældreråd etc. Men han håbede dog, at vor skole måtte leve, som den altid har gjort. Han udbragte et leve for håbet.

Fru Weiner Munch takkede for den hjertelige modtagelse, hun havde fået af sine gamle elever, og glædede sig over at være til stede. Hun håbede, at den gamle ånd stadig måtte hvile over skolen, og så med forventning frem til næste år, når billederne igen kom op. Til slut

bad hun om, at man måtte synge »De gamle elevers sang«, som netop udtrykte, hvad hun havde at sige.

Derefter fulgte den obligatoriske klassetælling, og gæstebogen gik rundt.

Kritiske bemærkninger kom også for dagen. Dem stod 20-års jubilaren Ingolf Sørensen for. Han fandt, at skolen manglede social holdning, og at det i hans skoletid gik ud over elever fra de lavere sociale lag. Han opfordrede sine klassekammerater til at komme igen om 5 år og udbragte en skål for Ryomgård Realskole.

Disse udtalelser fik Hans Brøgger (årg. 35) til at sige, at der i hans tid ikke forekom forskelsbehandling, og at han iøvrigt aldrig havde hørt om en sådan.

Stort og fortjent bifald fik fru Emmy Basse, da hun i meget personlige vendinger henvendt til 10-års jubilarene fortalte muntre oplevelser fra timerne. Hun takkede eleverne for tiden på skolen og sluttede med at sige: »Det er ikke blot eleverne, der lærer af lærerne; også vi lærere lærer noget af eleverne.«

Derefter var tiden inde til at tage dansegulvet i besiddelse, og til Leon Brandenborgs muntre toner gik dansen livligt til kl. 01.

Torben Jensen.

Foto: Arne Bruun.

Praktiske oplysninger om skolen

Siden 1. august 1960 har Ryomgård Realskole været en selvejende institution. Medlemmer af institutionen er automatisk de forældre, der har børn på skolen. Herudover kan optages som medlemmer kommuner og personer, som har interesse i skolens arbejde og ønsker at støtte dette, mod et indskud på mindst 100 kr. (kommuner dog mindst 1000 kr.).

Dette være sagt som en speciel henvendelse til forældre, der gennem en årrække har haft børn på skolen, og som derigennem har fået interesse for dens virke: Når Deres barn forlader skolen, kan De for dette beskedne éngangsbeløb bevare Deres forbindelse med skolen og Deres stemmeret til bestyrelsesvalg og dermed indflydelse på skolens drift.

Bestyrelsen

Det økonomiske ansvar for skolens drift varetages af en bestyrelse på 7 medlemmer. Den vælges for tre år.

Den nuværende bestyrelse, valgt ved medlemsmødet den 27. september 1978, ser således ud:

1. Lrs. K. Vester-Petersen, Torvegade 14, 8900 Randers, tlf. 42 60 00.
2. Dyrnlæge P. Rasmussen, H. C. Andersensvej 1, 8560 Kolind, tlf. 39 10 77 el. privat 39 15 95.
3. Bankdirektør N. P. Bager, Parkallé 7³, 8000 Århus C, tlf. 19 96 67, Korup 36 71 21.

4. Ejendomsmægler Jørgen Holm-Pedersen, Storegade 3, 8550 Ryomgård, tlf. 39 43 00.
5. Fru Yrsa Christiansen, Frederikslundvej 10, 8581 Nimtofte, tlf. 39 41 46.
6. Bestyrer, fru Anne Marie Bertelsen, Spurvevej 11, Thorsager, 8410 Rønde, tlf. 37 93 12.
7. Direktør Frederik Jensen, Lillerupvej 8 B, 8410 Rønde, tlf. 37 21 73.

Forældrerådet

Der holdes valg til forældrerådet hvert år inden udgangen af september. Efter forældrerådsvalet den 25. september 1980 ser rådet således ud:

1. Per Bendix, Marienhoffvej 19, 8550 Ryomgård, tlf. (06) 39 45 56, *formand*.
2. Lise Jakobsen, Poppelvej 70, 8550 Ryomgård, tlf. (06) 39 48 54, *næstformand*.
3. Ilse Iversen, Attrupvej 20, 8550 Ryomgård, tlf. (06) 39 49 92, *sekretær*.
4. Valdemar Korfitsen, Langelinie 23, 8560 Kolind, tlf. (06) 39 18 42.
5. A. V. Pedersen, Poppelvej 7, 8550 Ryomgård, tlf. (06) 39 43 59.
6. Curt Frandsen, Horsemosevej 8, Stenvad, 8586 Ørum, tlf. (06) 38 15 66.
7. Jytte Uldall Hansen, Nordlyvej 18, 8550 Ryomgård, tlf. (06) 39 45 60.

Tilsynsførende i henhold til lov om private skoler er overlærer Carsten Godtfredsen, Huldremosevej 54, 8586 Ørum Djurs.

Skolebestyrer K. Basse Kristensen træffes som regel hver skoledag kl. 12.10-13.00 på skolens kontor, tlf. (06) 39 40 02. Skolebestyreren privat, Vibevej 19, Ryomgård, tlf. 39 41 35.

Viceskoleinspektør A. V. Pedersen, Poppelvej 7, 8550 Ryomgård, tlf. privat (06) 39 43 59. Viceskoleinspektøren har også den daglige kontakt med kostafdelingen.

Lærerrådsformand: fru Birgit Nielsen, Frelling, 8560 Kolind.

Skolelæge: P. Kraunsøe, 8581 Nimtofte.

Skolepsykologisk bistand: Skolepsykologisk kontor, Grenå.

Sundhedsplejerske: fru Lene Buch.

Daglig ledelse af kostafdelingen: Hedvig og Egon Danielsen, Torvegården, 8581 Nimtofte, tlf. (06) 39 81 15.

Pedel: Preben Nebel, Nordlyvej 4, Ryomgård, tlf. 39 40 87.

Skolebetalingen

Betalingen omfatter undervisning, bogleje og nødvendige materialer. Fra 1/1 1980 gælder følgende satser:

Børnehaveklasse	2.145,00 kr.
1. — 4. klasse	2.145,00 kr.
5. — 7. klasse	2.750,00 kr.
8. — 10. klasse	3.190,00 kr.

Skolepengene opkræves i 11 rater og forfalder forud. Der betales fuld rate for den måned, i hvilken elever begynder skolegangen. Ved udmeldelse i årets løb betales fuld rate for den måned, hvori udmeldelsen finder sted. Ved indbetaling på giro 6 03 89 13 er postvæsenets kvittering gyldig over for skolen. Den enkelte rate bedes indbetalt inden den 10. i måneden.

Skolen forbeholder sig ret til at tilskrive restancebeløbene renter. Bliver restancen $\frac{1}{2}$ år gammel, kan den overdrages til retslig incasso.

Forsømmelser

Skolen har pligt til at føre protokol over elevforsømmelser.

Når en elev forsømmer skolen på grund af sygdom, skal forældrene give skolen besked derom.

For korte sygeperioders vedkommende kan det gøres ved, at eleven møder med en erklæring fra hjemmet første skoledag efter sygdommen.

Ved længere sygdomsperioder forventes det, at skolen får besked snarest muligt.

Skolen forbeholder sig ret til — i undtagelsestilfælde — at kræve lægeattest.

I ganske særlige tilfælde — store familiebegivenheder og lign. — kan en elev fritages for skolegang efter *forud* indhentet tilladelse fra skolens kontor.

Befordringsudgifter

Lov om friskoler og private grundskoler m. v. af 8. juni 1977 indeholder bestemmelser om hel eller delvis dækning af befordringsudgifter.

Bestemmelserne findes i paragraf 29, som lyder:

Kommunen dækker efter ansøgning udgifterne til befordring med offentlige trafikmidler mellem skolen og hjemmet eller dets nærhed for de børn i friskoler og private grundskoler, som er hjemmehørende i kommunen, og hvis skolevej opfylder betingelserne i folkeskolelovens § 25, stk. 1, nr. 1 eller 2.

Stk. 2. Hvor offentlige trafikmidler ikke forefindes, eller hvor de medfører urimelig ventetid, skal kommunen godtgøre udgifterne til egen befordring.

Stk. 3. Kommunens forpligtelser gælder dog ikke for afstande, hvormed skolevejen overstiger 12 ½ km i børnehaveklasser og på 1. — 3. klassetrin, 16 km på 4. — 9. klassetrin og 17 km i 10. klasse.

Stk. 4. Kommunen skal endvidere sørge for befordring til og fra skole af syge og invaliderede børn efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

Stk. 5. Kommunen kan i stedet for at dække udgifterne til befordring med offentlige trafikmidler eller at godtgøre udgifterne til egen befordring godtgøre udgifterne til en af skolen etableret befordringsordning eller selv drage omsorg for befordringen. Befordringen kan være fælles for elever i folkeskolen og i de af loven omfattede skoler.

Stk. 6. Klage over kommunens afgørelse i henhold til foranstående bestemmelser kan indbringes for amtsrådet, der træffer den endelige administrative afgørelse. De af de kommunale myndigheder i Københavns og Frederiksberg kommuner trufne afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed.

Støttemuligheder

Legater:

Til skolen er knyttet følgende legater:

1. Skolebestyrer Axel Munchs friplads.
2. Dagmar og Erik Munchs mindelegat.
3. Villy Halds legat.

Disse legater opslås på skolen i april måned og tildeles som hele eller delvise fripladser.

Søskendemoderation:

Forældre, der har flere børn gående på skolen samtidig, kan få nedslag i betalingen. For tiden gælder følgende regler:

1. barn betaler fuldt ud, 2. barn betaler $\frac{3}{4}$, 3. barn $\frac{1}{2}$ og 4. barn $\frac{1}{4}$.

Denne søskendemoderationsordning gælder klasserne fra 1. til og med 10. årgang.

Statens fripladstilskud

Fra statens side ydes et mindre beløb som fripladstilskud til elever i private skoler.

I Lov om friskoler og private grundskoler m. v. af 8. juni 1977 hedder det i § 17:

Til nedbringelse af skolepengene ved friskoler og private grundskoler, der opkræver skolepenge på et takstmæssigt fastsat grundlag, yder staten inden for et årligt fastsat beløb fripladstilskud til elever, som ikke er fyldt 18 år ved skoleårets begyndelse.

Stk. 2. Fripladstilskuddet beregnes under hensyn til elevens og forældrenes økonomiske forhold.

Stk. 3. Undervisningsministeren fastsætter regler om beregning og udbetaling af fripladstilskuddet.

Skema til ansøgning om dette tilskud fås på skolen før sommerferien.

Statens Uddannelsesstøtte

Statens Uddannelsesstøtte er begrænset til at gælde uddannelsessøgende, der er fyldt 18 år. Det vil i praksis sige, at kun enkelte »ældre« elever i 10. årgang kan søge.

Forældrekontakt

Skolen bygger på et gensidigt tillidsforhold mellem forældre og skole. Kontakten til forældre kredsen søges opretholdt ad forskellige veje:

1. Elevens faglige standpunkt:

Tre gange årligt giver skolen forældrene meddelelse om deres børns standpunkt gennem standpunktsbøger, der skal forevises hjemme, underskrives af forældrene og tilbageleveres til skolen.

2. *Klasseforældremøder:*

Skolen stiler efter at nå et klasseforældremøde for hver klasse i løbet af skoleåret.

I nogle tilfælde udvides forældremødet til et forældre- og elevmøde.

3. *Forældrekontaktaftener:*

Den første torsdag i månederne november og marts holdes kontaktaften, hvor alle skolens lærere er til stede på skolen — i hver sit lokale.

4. *Forældreuge:*

I ugen fra 26. januar til 30. januar 1981 holdes en såkaldt »åbent-hus-uge«, hvor forældre, der har tid og lyst, kan følge undervisningen i deres barns klasse og i det hele taget få et indtryk af skolens dagligdag.

Ferieplan for resten af skoleåret 1980/81

Juleferie: Søndag den 21. dec. — søndag den 4. jan.

Vinterferie: Lørdag den 14. febr. — søndag den 22. febr.

Påskeferie: Torsdag den 16. apr. — mandag den 20. apr.

Store Bededag: Fredag den 15. maj.

Kr. Himmelfartsdag: Torsdag den 28. maj.

Månedsløv: Fredag den 29. maj.

Pinseferie: Lørdag den 24. maj — mandag den 26. maj.

Grundlovsdag: Fredag den 5. juni.

Sommerferie: Lørdag den 20. juni.

Alle de nævnte datoer inklusive.

NB. Juleafslutning: Lørdag den 20. december.

Årsoversigt 1. juni 1979 — 31. maj 1980

Indtægter:

Bankbeholdning	1.253,34
Girobeholdning	1.573,01
Kontingenter	17.435,00
Renter, bank og giro	92,85
Salg af »Ryom Sange«	78,00
Billetsalg ved elevfesten 1979	1.250,00
Gaver til mindefond	465,00
	<u>22.147,20</u>

Udgifter:

Elevforeningens andel af årsskrift	12.221,70
Porto	2.059,95
Gaver og blomster	445,00
Elevfesten, musik m. v.	1.455,00
Annoncer og tryksager	499,64
Indsat på mindefond	125,00
Bankbeholdning	1.901,70
Girobeholdning	3.439,21
	<u>22.147,20</u>

Status pr. 31. maj 1980

Aktiver:

Bankbeholdning	1.901,70
Girobeholdning	3.439,21
	<u>5.340,91</u>

Passiver:

Skyldig beløb til mindefond	340,00
Formue	<u>5.000,91</u>

Ryomgård, den 15. oktober 1980.

Jens Daugaard.

Regnskabet revideret.

Ryomgård, den 20. oktober 1980.

J. Holm-Pedersen.

Randers, den 21. oktober 1980.

K. Vester-Petersen.

Elevforeningens bestyrelse efter generalforsamlingen den 25. oktober 1980:

K. Basse Kristensen, Vibevej 19, 8550 Ryomgård (fmd.), tlf. (06) 39 41 35. Torben Jensen, Plantagevej 20, 8961 Allingåbro (redaktør). Nina Bluhme (tidl. Christiansen, årg. 55), Haslevangsvej 47, 8210 Århus V. Else Tømmerby (tidl. Sørensen, årg. 55), Gyvelskrænten 29, 8961 Allingåbro, tlf. (06) 48 16 24 (sekr.). N. A. Højholt, Solbakkevej 7, 8550 Ryomgård (redaktør). Hanne Hove-Nielsen, Ny Ryomgård, tlf. (06) 39 44 58 (redaktør). Jens Daugaard, Vibevej 23, 8550 Ryomgård, tlf. (06) 39 43 46 (kasserer).